

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Invaze USA na Grenadu: analýza příčin, průběhu a
dopadů na region**

Markéta Staňková

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program: Mezinárodní vztahy - teritoriální studia

Studijní obor: Mezinárodní vztahy - britská a americká studia

Bakalářská práce

**Invaze USA na Grenadu: analýza příčin, průběhu a
dopadů na region**

Markéta Staňková

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D., za odborné a cenné rady, za vstřícnost, ochotu a čas, které mi na konzultacích věnoval a které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Ostrov Grenada.....	10
2.1. Geografické podmínky.....	10
2.2. Historický kontext.....	10
2.2.1. Nezávislost Grenady a Eric Gairy.....	11
2.2.2. Maurice Bishop a levicový převrat 1979.....	13
2.2.3. Lidová revoluční vláda a její reformy.....	14
2.2.4. Vnitřní konflikty v PRG a Bernard Coard.....	15
3. Mezinárodní reakce na převraty na Grenadě.....	17
3.1. Reakce Velké Británie.....	17
3.2. Reakce USA.....	19
3.3. Reakce SSSR a Východního bloku.....	20
3.4. Reakce zemí Karibiku.....	21
4. Zahraniční politika USA a cesta k invazi.....	23
4.1. Reaganova zahraniční politika.....	23
4.2. Důvody USA pro invazi.....	25
5. Operace Urgent Fury.....	31
5.1. Přípravy a plánování invaze.....	31
5.2. Průběh invaze.....	33
5.3. Výsledky invaze.....	35
6. Situace po invazi na Grenadu.....	37
6.1. Reakce na invazi.....	37
6.1.1. Reakce Velké Británie.....	37
6.1.2. Reakce zemí Commonwealthu.....	39
6.1.3. Reakce SSSR a Východního bloku.....	41
6.2. Dopady invaze.....	43

6.2.1. Dopady na Grenadu.....	43
6.2.2. Dopady na region Karibiku.....	46
6.2.3. Dopady na USA.....	47
7. Závěr.....	50
8. Seznam použité literatury.....	53
9. Resumé.....	59
10. Přílohy.....	60

1. Úvod

Invaze Spojených států amerických na Grenadu představuje významnou historickou událost v rámci dějin USA a Malých Antil. Invazi předcházela politický převrat, ke kterému došlo v roce 1979 pod vedením Maurice Bishopa, a následný druhý převrat, jenž se odehrál o čtyři roky později, pod vedením Bernarda Coarda, a vyústil v popravu Maurice Bishopa. V reakci na levicové převraty a na hrozbu toho, že se Grenada stane komunistickým státem, propukla v říjnu 1983 americká invaze. Prezident Ronald Reagan ji odůvodnil nejen jako záchrannou misi amerických studentů, kteří se na ostrově nacházeli, ale také jako reakci na již zmíněnou hrozbu komunistického režimu na tomto ostrově. Nicméně tato vojenská intervence vyvolala rozporuplné reakce a debaty, neboť Reagan vyslal ozbrojené síly na Grenadu bez předchozí konzultace s Velkou Británií. Navzdory dobrým vztahům mezi Velkou Británií a Spojenými státy a skutečnosti, že Grenada byla součástí Commonwealthu, s britskou královnou jako hlavou státu, se britská premiérka Margaret Thatcherová o plánované invazi dozvěděla až den předem. Kontroverzní byly rovněž další důvody, které Reaganova administrativa uvedla v souladu s provedením invaze: žádost členských států OECS o pomoc a dopis generálního guvernéra Grenady Sira Paula Scoona. Invaze vyvolala rozporuplné reakce jak v rámci OSN a Západního bloku tak v zemích Východního bloku a v Sovětském svazu. Sovětský svaz invazi odsoudil jako zásah do vnitřních záležitostí Grenady. Nicméně ze strany USA to měla být demonstrace toho, že jsou připraveny použít vojenskou sílu, aby bránily své zájmy a hodnoty v zahraničí, což bylo v souladu s tvrdou administrativou prezidenta Reagana vůči komunismu.

Cílem této bakalářské práce je, prostřednictvím analýzy invaze na Grenadu, identifikovat klíčové faktory, které vedly USA k rozhodnutí provést tuto invazi. Zaměří se na důsledky invaze na politické, ekonomické a kulturní úrovni. Dále bude zkoumat vztahy mezi USA, Grenadou a Velkou Británií v daném historickém období a zhodnotí, jak invaze ovlivnila region Karibiku.

Nakonec bude výzkum začleněn do širšího mezinárodního rámce, jenž umožní hlubší porozumění vztahů mezi Velkou Británií, USA, Grenadou a dalšími mezinárodními aktéry.

Provést analýzu této události je důležité, neboť silně ovlivnila vztahy mezi USA a karibskými zeměmi a americkou zahraniční politiku v regionu. Zároveň poskytuje vhled do rozhodovacích procesů a politiky USA v době studené války. V rámci této práce se budu věnovat těmto výzkumným otázkám: Z jakých důvodů USA invazi provedly? Jak ovlivnila invaze na Grenadu vztahy mezi USA a Velkou Británií? Jaké byly politické, ekonomické a kulturní dopady na region Karibiku? Jaké reakce v regionálním a globálním kontextu invaze vzbudila?

Pro dosažení stanoveného cíle a zodpovězení výzkumných otázek budou využity metody kvalitativního výzkumu. Historická analýza bude použita k analýze historického kontextu Grenady. Pochopení předchozích událostí na Grenadě a jejího vývoje poskytuje hlubší pohled na faktory, které k invazi vedly. Kvalitativní obsahová analýza bude použita k analýze relevantních zpravodajských zdrojů, odborných článků a periodického tisku. Součástí této analýzy bude zkoumání argumentů pro a proti invazi a také regionálních a mezinárodních reakcí na invazi. Poslední využitou metodou bude případová studie. Případová studie poskytuje prostor pro zhodnocení různých perspektiv a detailní zkoumání procesů, které vedly k rozhodnutím a akcím USA, Grenady a dalších aktérů. Analýza konkrétního případu umožňuje lépe pochopit nejen samotnou událost, v tomto případě invazi na Grenadu, ale i její důsledky a vliv na region.

První kapitola se věnuje vymezení Grenady v rámci geografických podmínek a historického kontextu. V rámci historického kontextu se tato kapitola zabývá vývojem politické situace, dekolonizací a získáním nezávislosti, vládou Erica Gairyho a levicovým převratem vedeným Mauricem Bishopem v roce 1979, vznikem hnutí Nový klenot (*New Jewel*) a také vládou a reformami Lidové revoluční vlády (*People's Revolutionary Government*). Nakonec se věnuje

převratu Bernarda Coarda v roce 1983, svržení a popravě Maurice Bishopa a vnitřním konfliktům v rámci Lidové revoluční vlády.

Druhá kapitola představuje mezinárodní reakce na oba levicové převraty na Grenadě. Jak na ně reagovala Velká Británie, a jaká byla reakce ze strany USA, Karibiku a Východního bloku a Sovětského svazu.

Třetí kapitola se věnuje analýze zahraniční politiky prezidenta Ronalda Reagana před invazí a jaké byly hlavní důvody USA pro rozhodnutí a nakonec provedení invaze na Grenadu.

Čtvrtá kapitola popisuje přípravu a průběh samotné operace Urgent Fury, včetně klíčových událostí, odporu grenadských a kubánských sil a konečných výsledků invaze.

Poslední kapitola se věnuje důsledkům invaze a regionálním a mezinárodním reakcím: jak reagovala Velká Británie a jaká reakce byla ze strany zemí Commonwealthu a Východního bloku a SSSR. Jaké byly dopady této události na Grenadu, region Karibiku a USA, včetně vlivu na jejich domácí a zahraniční politiku.

Tato bakalářská práce primárně čerpá z odborných britských a amerických článků dostupných z databáze JSTOR. V rámci Reaganovy zahraniční politiky práce čerpá z knihy *Reagan a říše zla* od Petra Suchého. Dále také z relevantních zpravodajských zdrojů, včetně Washington Post, The Guardian a The New York Times. Pro doplnění kontextu také čerpá z periodického tisku Rudé právo, jež dokresluje tehdejší reakci Československa na invazi.

2. Ostrov Grenada

Pro hlubší porozumění důvodů pro levicové převraty na ostrově a následnou invazi Grenady je důležité se v rámci této kapitoly seznámit s geografickými podmínkami a historickým kontextem ostrova Grenada.

2.1. Geografické podmínky

Grenada je ostrovním státem nacházejícím se v Karibském moři v Malých Antilách mezi ostrovy Trinidad a Tobago a Svatý Vincenc a Grenadiny. Ostrov se nachází přibližně 160 kilometrů od Venezuely a okolo 2400 kilometrů jihovýchodně od Floridy (Stewart – Raines 2008: 5). Stát se skládá z ostrova Grenada a z některých jižních ostrovů Grenadin. Největšími z nich jsou Carriacou a sousední Petite Martinique (viz příloha č. 1). Grenada je konstituční monarchií a je součástí Commonwealth realms. Hlavním městem je St. George's. (Commonwealth Governance 2024). Správa skupiny ostrovů Grenadiny je rozdělena mezi Svatý Vincenc a Grenadiny a Grenadu. 344 km² ostrova Grenada je tvořeno členitým hornatým terénem s tropickými deštnými pralesy a malým množstvím nížin. Podnebí je tropické se střídajícími se obdobími sucha a dešťů (Country Reports 2024). Podle *The World Bank* (2022) zde v roce 2022 žilo okolo 125 000 obyvatel a v roce 1979 zde žilo okolo 95 000 obyvatel. Hlavním zdrojem příjmu, kromě obchodu s muškátovým oříškem a banány, byla lékařská fakulta Univerzity sv. Jiří. Lékařskou fakultu navštěvovalo v roce 1983 přibližně 600-700 amerických studentů a sama o sobě tvořila 10-15 % celkového hrubého národního produktu Grenady (Stewart – Raines 2008: 5).

2.2. Historický kontext

Grenada byla nejdříve francouzskou, později britskou kolonií, která se převážně věnovala pěstování cukrové třtiny, banánů a muškátového oříšku¹. Grenada byla

¹ Muškátový oříšek byl na Grenadu přivezen Brity v polovině 19. století z Indonésie a od té doby se zde pěstuje (Wenger 2023).

tedy ekonomikou založenou na plantážích, závislou na práci otroků přivezených z Afriky (Wenger 2023). Nicméně v první polovině 19. století byla vyhlášena emancipace, která narušila plantážní systém, nově osvobození otroci získali vlastní pozemky a stali se zemědělci. Plantážnická vrstva pomalu zanikla a vlastnictví půdy a příjmy se postupně mezi místními vyrovnaly (Massing 1984).

V 50. letech 20. století v grenadské politice dominoval antikolonialismus, což vedlo ke vzpourám mezi pracujícími Grenadány. V této době se na politickou scénu dostává Eric Gairy. V roce 1951 vedl povstání s názvem *Sky Red*, které mělo pomoci pracujícím lidem zbavit se omezujících podmínek, trvajících od doby osvobození. Gairy poskytl chudým Grenadánům určitou naději (Burtenshaw 2019). Ale jelikož Gairy neměl žádný ucelený program jak bojovat proti nezaměstnanosti či chudobě, z *Gairyismu* se stala forma politického násilí a represe vůči obyvatelům a politickým oponentům, plná teroru a brutality, vykonávána Gairyho ozbrojenou skupinou *The Mongoose Squad* (Campbell 1984: 3).

2.2.1. Nezávislost Grenady a Eric Gairy

Grenada se nacházela v těžké ekonomické situaci. Vzhledem k dřívějšímu významnému otrokářství na ostrově a následnému dovozu pracovních sil z Britské Indie (*East Indies*) trpěla Grenada rasovým a třídním napětím. V roce 1967 se Grenada stala samosprávným státem přidruženým k Velké Británii (Rust 2022). Také v roce 1967 vyhrála Gairyho strana GULP (*Grenada United Labour Party*) volby a Gairy se stal premiérem. Nicméně Gairy byl proti přidružené státnosti Grenady a snažil se prosadit nezávislost. V roce 1972 byla Gairyho strana znovuzvolena poté, co slíbil, že bude usilovat o nezávislost Grenady. Herbert Blaize, vůdce opoziční strany GNP (*Grenada National Party*), byl toho názoru, že Gairy usiloval o nezávislost pro svůj vlastní prospěch a výrazně Gairymu odporoval (Hanna et al. 2021).

Většina Grenad'anů z dělnické třídy, starší lidé, intelektuální elita a děti těch, kteří prosperovali ze sociální revoluce z roku 1951, podporovali Gairyho režim. Nicméně potomci otroků pracujících na plantážích, ovlivněni hnutím jako *Black Power* či dalšími osvobozeneckými boji, pořádali demonstrace, kde požadovali odchod Gairyho z vlády (Burtenshaw 2019).

V roce 1973 Maurice Bishop a Unison Whiteman založili opoziční hnutí s názvem Nový klenot (*New Jewel*)². NJM se inspirovalo tradicí karibského populismu s důrazem na sociální spravedlnost a nacionalismus. Zároveň čerpalo z hnutí *Black Power*, které v té době rezonovalo ve Spojených státech. To ovlivnilo Maurice Bishopa, který se vrátil z Velké Británie, kde studoval práva, a kde na vlastní kůži zažil utlačování černochů. Ve stejném období vznikla druhá skupina, s názvem *Organization for Revolutionary Education and Liberation* (OREL), kolem Bernarda Coarda, který ve Velké Británii studoval ekonomii. OREL se inspirovala hlavně marxismem. Nebyla to ale politická skupina, byla to spíše studijní skupina, skrze kterou Coard učil své studenty o Marxově učení a jak jej aplikovat na zemi jako například Grenada (Massing 1984).

V letech 1973 a 1974 vypuklo na Grenadě několik stávek a protestů, vyplývajících ze zhoršující se sociální a politické situace způsobené vládou Erica Gairyho. Navzdory protestům ze strany NJM a GDP Gairy pokračoval v jednání s britskou vládou po celý rok 1973 ohledně nezávislosti. Nakonec britská vláda schválila nezávislost Grenady a nová ústava měla vstoupit v platnost v únoru 1974 (Hanna et al. 2021). V lednu 1974 Eric Gairy zakročil proti rostoucí opozici a otec Maurice Bishopa, Rupert Bishop, byl zabit Gairyho ozbrojenou skupinou *The Mongoose Squad* (Campbell 1984: 3). Grenada získala nezávislost 7. února 1974 a zároveň se stala členem Commonwealthu. Stát se nadále spoléhal na hospodářskou podporu z Velké Británie, což vzbuzovalo otázky ohledně stability

² NJM (*New Jewel Movement*) vzniklo spojením hnutí JEWELu (*Joint Endeavour Welfare Education and Liberation*) Maurice Bishopa, ORELu Bernarda Coarda a MAPu (*Movement for Assemblies of the People*) (Campbell 1984: 3; Burtenshaw 2019). Na hnutí Nový klenot je v textu dále odkazováno zkratkou NJM.

nově nezávislé vlády. 1. premiérem nezávislé Grenady se stal Eric Gairy (Rust 2022).

2.2.2. Maurice Bishop a levicový převrat 1979

Během následujících pěti let se NJM konsolidovala v politickou stranu. NJM lze zařadit na průsečík marxismu-leninismu, mezinárodního antikoloniálního boje, hnutí *Black Power* a karibské levicové tradice. Vůdčími osobnostmi hnutí se stali Maurice Bishop a Bernard Coard (Burtenshaw 2019). Co se týkalo hospodářské situace, v době revoluce byla na Grenadě 20% nezaměstnanost a rozsáhlá chudoba. Za Gairyho vlády se sice hospodářství země poněkud zlepšilo, nicméně ke slíbené diverzifikaci nedošlo a Grenada byla stále závislá na vývozu zemědělských produktů jako cukru, kakaa, banánů a muškátového oříšku (Burtenshaw 2019).

Na konci 70. let měli Grenadčané dost Gairyho režimu. NJM založila Národní osvobozenou armádu (*National Liberation Army*) (Burtenshaw 2019) a 13. března 1979, v době kdy byl Gairy mimo zemi, se chopila moci. Zabrala klíčové oblasti jako kasárny a jedinou rozhlasovou stanici na ostrově, odkud začala vysílat výzvy k povstání občanů. Během 12 hodin byl Gairyho režim svržen (Massing 1984). O tom, že odstranění Gairyho vlády bylo úspěšné, svědčila podpora, kterou Bishopovi vyjádřili drobní zemědělci a živnostníci, nezaměstnaní a učitelé (Campbell 1984: 4). Bishop zrušil parlamentní model vlády, který zde přetrvával z dob britského kolonialismu, ve prospěch místních výborů. Nově vzniklá vláda, Lidová revoluční vláda³, hledala pomoc v Sovětském svazu a především na Kubě. Tím se ale PRG dostala do politického konfliktu s USA. V červnu 1983 Bishop navštívil USA, aby se pokusil diplomatické vztahy se Spojenými státy normalizovat (Rust 2022).

³ Na Lidovou revoluční vládu, v angličtině *People's Revolutionary Government*, je dále v textu odkazováno zkratkou PRG.

2.2.3. Lidová revoluční vláda a její reformy

PRG spojila populistický nacionalismus Bishopa, který se stal premiérem, a marxismus Coarda, který se stal jeho zástupcem a ministrem financí. V důsledku politiky Gairyho vlády se v zemi zvedla nezaměstnanost a nastaly problémy s rozpadající se infrastrukturou, nízkou produkcí a nekvalitními službami. Úkolem nové vlády bylo se s těmito problémy vypořádat (Massing 1984).

Politická struktura, vytvořená PRG, byla v mnoha ohledech klasicky marxisticko-leninistická. Konkurenční politické strany byly zakázány, platnost ústavy byla pozastavena a volby se, i přes opakované sliby, nikdy nekonaly (Burtenshaw 2019). Nicméně v době, kdy byla PRG u moci, lze pozorovat pozitivní vývoj v ekonomice a zlepšení životní úrovně. Bishop usiloval o smíšenou ekonomiku s dominantním státním sektorem, který měl mít na starosti veškeré plánování. Po období poklesu, mezi lety 1970-1978, vykazovalo hospodářství na Grenadě trvalý růst: v roce 1979 dosáhl tento růst 2,1 % a v roce 1983 to bylo 5,5 % (Brierley 1985: 50).

Ekonomka Kari Grenade (cit. dle Burtenshaw 2019) podrobněji popisuje úspěchy PRG: daň z příjmů byla zrušena pro 30 % nejhůře placených pracovníků. Obyvatelé nemuseli platit za lékařskou péči či vzdělání. Univerzitní stipendia byla nabízena v oblastech, které byly v souladu s hospodářským rozvojem země, uniformy a učebnice do škol byly zdarma a také byl zaveden program gramotnosti a program vzdělávání učitelů. Dostupnost a zlepšení kvality bydlení zapříčinil program oprav a výstavby bytů a také se neplatily žádné úroky z půjček na opravy domů.

Ale i přes tyto úspěchy čelila PRG komplikacím. Zemědělství nebylo dostatečně diverzifikováno, což způsobilo vyšší náchylnost vůči přírodním katastrofám a změnám na trhu. Cestovní ruch, který byl předtím závislý na amerických turistech, poklesl, státní průmysl byl stále závislý na dotacích a vývoz nerostl (Burtenshaw 2019). NJM se podařilo získat podporu hlavně z

Kuby. Důležitým krokem byla kubánská pomoc při výstavbě nového letiště Point Salines, které mělo Grenadě pomoci překonat závislost na letištních službách Trinidadu a Barbadosu v mezinárodní letecké dopravě a posílit turismus na Grenadě (Campbell 1984: 4).

2.2.4. Vnitřní konflikty v PRG a Bernard Coard

NJM se začalo čím dál tím více vzdalovat od místního obyvatelstva. Ale jak uvádí Burtenshaw (2019) ve svém článku: „*podle Meekse⁴ to byl Bishop, ne NJM, koho davy považovaly za ztělesnění revoluce*“. Bishop byl skvělým řečníkem a dokázal převést politiku PRG do slov tak, aby je pochopil každý (Burtenshaw 2019).

Uvnitř NJM panovalo napětí mezi Bishopem a Coardem. Bishop byl zastáncem prokubánské frakce a lidé jej považovali za umírněnějšího. Také byl znám svým blízkým vztahem s kubánským vůdcem Fidelem Castrem (viz příloha č. 2). Byl ale kritizován, že nedokáže vyřešit ekonomickou krizi⁵, že strana za jeho vlády degeneruje na sociálně demokratickou stranu a tím ohrožuje postup „grenadské revoluce“. Coard byl zastáncem spíše prosovětské frakce a prosazoval komunistickou cestu založenou na leninistických normách (Massing 1984; Ondria 2023). Nicméně Burtenshaw (2019) uvádí, že účastníci sporu mezi Bishopem a Coardem se shodují na tom, že spíše než o ideologický spor šlo o spor osobní. Coardova skupina se chtěla chopit moci pro sebe a využít revoluci pro své vlastní cíle.

Když byl Bishop začátkem října 1983 s dalšími grenadskými ministry mimo Grenadu, zorganizoval Coard převrat. Bishop byl svými politickými oponenty svržen a po svém návratu, 12. října 1983, uvržen do domácího vězení (Rust 2022; Ondria 2023). Coard předpokládal, že nepokoje ohledně Bishopova

⁴ Brian Meeks přišel na Grenadu po porážce Manleyho vlády na Jamajce a pracoval pro PRG. O revoluci na Grenadě napsal několik analýz (Burtenshaw 2019).

⁵ Na počátku 80. let zasáhla Grenadu mezinárodní recese (Burtenshaw 2019).

uvěznění rychle odezní. Avšak obyvatelé Grenady jasně stáli za Bishopem (viz příloha č. 3). 19. října 1983 dav demonstrantů osvobodil Bishopa a následně s ním pochodoval přes celý ostrov do Fort Rupert. Vojáci, věrní Coardovi, dorazili na ozbrojených vozidlech k Fort Rupert, kde zabili několik civilistů, znovu zatkli a následně popravili Bishopa společně i s jeho poradci (Campbell 1984: 5; Rust 2022). Kubánské vedení se od Bishopovy vraždy jasně distancovalo a prohlásilo, že: *„Žádná doktrína, žádná zásada nebo proklamovaný revoluční postoj a žádný vnitřní rozkol nemohou ospravedlnit tak kruté chování, jako je fyzická likvidace Bishopa a skupiny vynikajících čestných a důstojných vůdců, kteří zemřeli.“* (Campbell 1984: 5).

Následně byla utvořena Revoluční vojenská rada (*Revolutionary Military Council*) pod vedením generála Hudsona Austina. Ten, po převzetí moci, uzavřel ostrov před světem a zavedl zákaz vycházení. Skrze rozhlas bylo oznámeno, že každý, kdo poruší tento zákaz, bude na místě zastřelen (Puri 2023; Rust 2022).

3. Mezinárodní reakce na převraty na Grenadě

V rámci této kapitoly jsou podrobně rozebrány mezinárodní reakce na převrat provedený Mauricem Bishopem v roce 1979 a na následný převrat Bernarda Coarda v roce 1983. Tato analýza poskytuje náhled do dynamiky mezinárodních vztahů v období studené války a ukazuje, jaké role hráli jednotliví aktéři v regionu Karibiku. Zvláštní pozornost je věnována reakci Velké Británie, USA, Sovětského svazu a Východního bloku a Karibiku a jejich možnému vlivu na pozdější události, včetně samotné invaze USA na Grenadu.

3.1. Reakce Velké Británie

Britské vládě především záleželo na udržení regionální stability než na zastavení komunistické expanze v Karibiku. Bezpečnost probritských států, jako Jamajka a Barbados, byla klíčovým hlediskem britské zahraniční politiky (Lam 2018: 20). To, že pro Velkou Británii bylo prioritní udržení stability a řádu v regionu, bylo patrné již v době, kdy měla Grenada získat nezávislost. Nezávislost Grenady byla naplánována Heathovou vládou proto, aby měl Gairy prostor vypořádat se s NJM. Nicméně agenti MI5, kteří působili na Grenadě, se obávali, že Gairy bude revolučním hnutím popraven. Odtajněné spisy britské vlády odhalily, že Velká Británie měla téměř totožný plán intervence na Grenadu jako USA v roce 1983. Tajný plán invaze měl obnovit koloniální vládu v případě, že by Gairy ztratil kontrolu nad zemí (Miller 2015: 102). Pro Velkou Británii bylo ale nakonec výhodnější rychlé udělení nezávislosti Grenadě, dokud byl Gairy v čele, což mu mělo umožnit řešení vnitřních problémů. Cílem tohoto přístupu bylo vyhnout se přímému zasahování do vnitřních záležitostí země a zároveň ochránit britské zájmy v regionu (Miller 2015: 105).

Co se samotných převratů na Grenadě týkalo, Velká Británie zastávala spíše zdrženlivý postoj. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, Grenada měla blízké vztahy s Velkou Británií vzhledem k tomu, že nejdříve byla součástí britského impéria a později se stala členem Commonwealthu. Britské

bezpečnostní složky se blíže zaměřily na situaci na Grenadě v roce 1979, v době Bishopova převratu. Přestože se Callaghanově vládě aktivita NJM nelíbila, zdržela se jakýchkoli přímých akcí. Nicméně situaci na Grenadě důrazně sledovala (Lam 2018: 21). Stejně jako v době nezávislosti Grenady se snažila vyhnout přímému zapojení do místní politiky (Miller 2015: 105).

V době, kdy Margaret Thatcherová byla v čele britské vlády, odmítal Maurice Bishop vést s Velkou Británií jakýkoli dialog. Také se dostal do střetu s Jamajkou a Barbadosem, dvěma nejvíce probritskými zeměmi v Karibiku. Navzdory tomu se Velká Británie zdráhala vyslat vojáky do zahraničí (Lam 2018: 23). Jedním z důvodů, uvedeným v článku od Leona Lama (2018: 23), bylo, že po ponižující krizi v Suezském průplavu v roce 1956 se Británie chtěla zdržet přímé vojenské akce v jakémkoliv jiném suverénním státě, aby se vyhnula případnému mezinárodnímu odsouzení.

Generálním guvernérem Grenady byl od roku 1979 Sir Paul Scoon. Nicméně v době vlády NJM neměl žádnou moc. To se ale změnilo poté, co Bishop zemřel. Scoonovou hlavní prioritou se stalo zajistit bezpečnost a pořádek na Grenadě. Snažil se získat zpět kontrolu nad Grenadou a jako zástupce britské královny vedl dialog s místními politiky a dalšími státy Commonwealthu ve snaze vytvořit zde prozatímní vládu (Lam 2018: 24). Stejně jako britská vláda, byl proti přímé akci na Grenadě. To se ale změnilo 23. října 1983, kdy se sešel se zástupcem britského vysokého komisaře na Barbadosu, Davidem Montgomerym, a se dvěma zástupci americké zahraniční služby. Paul Scoon prohlásil že: *„...ačkoli vojenský zásah na cizí území není věc, kterou bych normálně obhajoval, současná, potenciálně výbušná situace na Grenadě byla taková, že bylo těžké vyhnout se závěru, že pouze přítomnost přátelských, cizích vojsk může zachránit Grenadany z propasti, do které se dostali, a vrátit do našeho každodenního života stabilitu, právo a pořádek. Pokud by tedy vojenskou operaci za tímto účelem podnikly naše sesterské státy - v případě potřeby s pomocí Spojených států -, plně bych takovou iniciativu podpořil.“* (Lam 2018: 24).

3.2. Reakce USA

USA, stejně jako Velká Británie, začaly situaci na Grenadě podrobněji sledovat v roce 1979 po Bishopově převratu. V té době byl v USA prezidentem Jimmy Carter. Za vlády prezidenta Cartera se USA možného levicového obratu Grenady neobávaly a spíše se snažily vyhnout otevřené konfrontaci. USA Bishopův režim ani nepodporovaly ani proti němu nevystupovaly. Zároveň však USA věnovaly více prostředků na monitorování politického vývoje v zemi. Přesto se Carterova administrativa snažila navázat s Grenadou dialog a poskytnout jí menší finanční pomoc (Lam 2018: 21).

Nicméně existují spory o tom, jestli Bishopova radikální politika od začátku směřovala ke Kubě a Sovětskému svazu, nebo zda USA propásly šanci udržet přátelské vztahy vzhledem k tomu, že od počátku zaujaly možná až nepříznivý postoj z pohledu Grenady. Bishop, poté co svrhl Gairyho a přebral vládu nad Grenadou, požádal o pomoc řadu zemí, včetně USA a Kubu (Lam 2018: 21; Massing 1984).

Americký velvyslanec na Barbadosu, Frank Ortiz, který měl na starosti východní Karibik včetně Grenady, navštívil Bishopa po převratu v roce 1979 a varoval ho před rozvíjením vztahů s Kubou. Ortiz jej dále varoval, že pokud by grenadská vláda dále trvala na rozvíjení vztahů s Kubou, mohlo by se stát, že se sníží příliv amerických turistů na ostrov. Ortiz dále nabídl finanční pomoc ve výši pouhých 5000 dolarů, což Bishop považoval za nenápadnou a urážlivou formu ekonomického nátlaku (Cody 1983; Massing 1984). Ortiz varoval Spojené státy před zdrženlivostí, ale jakákoliv další podpora by už znamenala určité závazky (Sunkara 2023).

Před nástupem Reagana do prezidentského úřadu v roce 1981 byly jak USA tak Velká Británie pouze pozorovateli situace na Grenadě (Lam 2018: 21). Nakonec se ale zahraniční politika Grenady, v letech následujících po roce 1979, pevně spojila s Kubou a Sovětským svazem. S kubánskou pomocí bylo zahájeno

budování mezinárodního letiště. To, nejprve prezident Carter a později i Reagan, odsoudili jako strategický přínos pro Sovětský svaz, ohrožující bezpečnost na důležitých námořních trasách pro ropné tankery směřující do USA (Cody 1983). Přestože Carterova administrativa zaujala spíše pasivní přístup, situace se začala měnit po nástupu Ronalda Reagana, který se razantně postavil proti šíření komunismu v Karibiku (Lam 2018: 20–21).

Po zvolení Ronalda Reagana se taktika Spojených států stala agresivnější. USA usilovaly o to, aby Grenadě nebyly poskytnuty půjčky od Mezinárodního měnového fondu (MMF) a od Světové banky. Odstřihnout Grenadu od půjček ze Světové banky se USA podařilo. Karibské rozvojové bance, která sídlila na Barbadosu, sdělily, že přispějí 4 miliony dolarů na program „základních lidských potřeb“, ale pouze pokud bude Grenada vyloučena. Požadavek pobouřil ředitele banky, kteří raději příspěvek odmítli, než aby se podvolili nátlaku. Nakonec v srpnu 1981 začaly Spojené státy v Karibiku pořádat rozsáhlé námořní manévry (Massing 1984). Tento vývoj úzce souvisí s pozdější invazí na Grenadu v roce 1983. Tomu, jak vypadala zahraniční politika prezidenta Ronalda Reagana před invazí, se tato práce podrobněji věnuje v následující kapitole.

3.3. Reakce SSSR a Východního bloku

Po převratu v roce 1979 Bishop prosazoval *non-align policy*⁶ a prezentoval Grenadu jako suverénní a nezávislý stát (Shearman 1985: 662). Během několika dnů dorazily první dodávky zbraní z Kuby a spolu s nimi i kubánští vojenští poradci. Šest měsíců po Bishopově revoluci došlo k navázání diplomatických vztahů mezi Sovětským svazem a Grenadou (Cody 1983; Shearman 1985: 662). PRG na Grenadě posílila své vazby se socialistickým blokem. Rostoucí sympatie s Východem se projevila v hlasování v OSN, kdy Grenada nehlasovala proti sovětské invazi do Afghánistánu. To poškodilo vztahy s nezařazenými státy a

⁶ Stát, který prosazuje tuto politiku, nepodporuje žádnou mocnost ani na ní nezávisí (Cambridge Dictionary 2024).

otevřelo dveře obviněním Spojených států, že se Grenada stává loutkovým státem Sovětského svazu (Massing 1984, Burtenshaw 2019).

Poté, co Grenadu chtěly USA ekonomicky izolovat a odstrašit námořními manévry v Karibiku, musela Grenada hledat pomoc jinde. Venezuela darovala vybavení do škol, materiály pro výstavbu domů a 10 000 barelů paliva. Východní Německo pomohlo nainstalovat nový telefonní systém a Severní Korea zde nechala zřídit zavlažovací systémy. Podle vládních odhadů patřily v roce 1982 mezi hlavní dárce Kanada (15 %), Blízký východ (15 %), východní Evropa a Sovětský svaz (15 %) a Kuba (20 %) (Massing 1984). Nejviditelnější ale byla pomoc z Kuby. Kuba poskytovala technickou pomoc v oblasti dopravy, zemědělství, rybolovu, kultury, sportu a školství. Také začala na ostrov tajně dodávat další zbraně (Massing 1984).

Navzdory blízkým vztahům se Sovětským svazem se Bishop a PRG v roce 1983 opět pokusili vrátit k *non-align policy*. Snažili se udržet pozitivní vzájemně výhodné a kooperativní diplomatické vztahy, nejen s Kubou a státy Východního bloku, ale také se severní Amerikou a západní Evropou. Žádosti, směřované na USA, o navázání diplomatických vztahů, Reaganova administrativa však ignorovala a spíše se snažila Grenadu izolovat (Shearman 1985: 662).

3.4. Reakce zemí Karibiku

Co se sousedních karibských států Grenady týkalo, tak například Barbados, Dominika a Jamajka vyjádřily obavy z politiky prováděné marxistickou vládou po nástupu Bishopa. Obavy pramenily z rostoucího sblížení Grenady se Sovětským svazem a Kubou, které bylo vnímáno jako potenciální hrozba pro bezpečnost Spojených států a Latinské Ameriky. Zároveň společné členství

karibských států a Grenady v regionálních organizacích, jako OAS⁷ a OECS⁸, zvýšilo jejich obavy z šíření komunismu v Karibiku a jeho možných důsledků pro regionální stabilitu a bezpečnost (Connell-Smith 1984: 442). Barbadoský premiér, Tom Adams, již 15. října 1983 tvrdil, že se američtí vojenští příslušníci obrátili na Barbados ohledně plánu na záchranu Bishopa z domácího vězení. 19. října barbadoská vláda souhlasila se spoluprací s východokaribskými státy a většími státy mimo Karibik na záchranné operaci a vyřešení grenadské otázky. 20. října, den poté co byl Bishop zavražděn, ministerský předseda Svaté Lucie, John Campton, a Adams navrhli prostřednictvím karibské iniciativy zasáhnout na Grenadě. Barbadoský kabinet se rozhodl podpořit intervenci. 21. října 1983 se sešly členské státy OECS a oznámily nevojenské a později i vojenské sankce vůči Grenadě (Lewis 1999: 93–94).

⁷ OAS (*Organisation of American States*) je mezinárodní organizace, jejímiž členy je 35 států z amerického kontinentu, mimo jiné i USA a Grenada. OAS slouží jako fórum pro politický dialog, spolupráci a rozhodování o otázkách týkajících se západní polokoule (OAS 2024).

⁸ OECS (*Organisation of Eastern Caribbean States*) byla založena v roce 1981 Grenadou, Svatou Lucií, Svatým Vincencem a Grenadinami, Dominikou, Antiguou, Svatým Kryštofem a Nevisem a Montserratem. Organizace zastupuje země v těsné geografické blízkosti a poskytuje struktury pro spolupráci ve společných oblastech od hospodářských záležitostí až po obranu (Lewis 1999: 90).

4. Zahraňní politika USA a cesta k invazi

Předchozí kapitola představila zahraniční politiku USA na přelomu 70. a 80. let 20. století za prezidenta Cartera a nastínila zahraniční politiku za prezidenta Ronalda Reagana. Tato kapitola na ni navazuje a podrobněji se věnuje zahraniční politice od roku 1981, kdy se americkým prezidentem stal Ronald Reagan. Dále se zaměřuje se na vztah USA ke Grenadě a jaké byly důvody pro invazi na Grenadu.

4.1. Reaganova zahraniční politika

Po zvolení Ronalda Reagana prezidentem došlo k proměně přístupu ke vztahům mezi USA a Sovětským svazem. Cílem bylo dát sovětskému vedení najevo, že nová administrativa USA bude vyvíjet nátlak zaměřený na změnu chování Sovětského svazu v mezinárodním systému a na zadržování sovětského expanzionismu (Suchý 2004: 50). V prvním roce a půl od Reaganova zvolení měl největší vliv na proces vytváření politiky vůči Sovětskému svazu ministr zahraničí Alexandr Haig. Ten, v průběhu roku 1981, přišel s koncepcí tzv. čtyř pilířů zahraniční politiky USA, které měly přispět k zadržování sovětské expanze: *„obnovení americké a západní hospodářské a vojenské síly, znovuoživení aliancí a bilaterálních vztahů s přátelskými státy, napomáhání rozvoji v méně industrializovaných zemích a vytvoření vztahu se Sovětským svazem založeného na větší sovětské umírněnosti a reciprocitě“* (Suchý 2004: 51). Přestože Haigovo úsilí nevedlo k vypracování formální strategie, Reagan na Haigovu koncepci navázal vlastními body. Na jaře roku 1982 představil svoji verzi politiky, jež se zakládala na 5 bodech: vojenská rovnováha, ekonomická bezpečnost, regionální stabilita, odzbrojování a dialog (Suchý 2004: 53). V druhé polovině roku 1982 a na počátku roku 1983 byly vypracovány formální směrnice, na kterých měla stát politika USA vůči Sovětskému svazu. První direktiva (*National Security Decision Directive 54*) se týkala převážně východoevropských

států⁹ (Suchý 2004: 55). Druhá direktiva (*National Security Decision Directive* 75) se týkala přímo Sovětského svazu. Politika USA měla spočívat na vnějším odporu proti sovětskému imperialismu, vnitřnímu tlaku na SSSR s cílem oslabit zdroje sovětského imperialismu a jednání o odstranění nevyřešených sporů na základě silné reciprocity (Federation of American Scientists 1983).

Vzestup levicového hnutí na Grenadě a jeho napojení na Kubu a Sovětský svaz v geopolitickém prostoru, který USA považovaly za vlastní, přiměly prezidenta Reagana vést aktivnější politiku vůči Grenadě v podobě ekonomického a politického nátlaku (Ondria 2023). V únoru 1981 prezident Reagan odvolal ze země Sally Sheltonovou-Colbyovou, poslední velvyslankyni¹⁰ na Grenadě, která byla jmenována prezidentem Carterem. V roce 1982 byla navržena Iniciativa pro karibskou oblast (*The Caribbean Basin Initiative*). Ta měla být Reaganovou verzí Marshallova plánu pro karibské státy. Jediný stát, vyloučený z finanční pomoci a půjček, byla právě Grenada. Po ekonomickém nátlaku následoval nátlak vojenský. Jen v roce 1982 uspořádaly USA v Karibiku tři velká vojenská cvičení, včetně nácviku „*postupů pro odstranění nepřátelské ostrovní vlády a dočasné obsazení státního území*“ (Lam 2018: 21). Jedním z cvičení byla o rok dříve uspořádaná americká operace *Ocean Venture 81*. Jednalo se o simulovanou invazi na fiktivní ostrov označený jako „Amber a Amberiny“ s cílem svrhnout marxistický režim, uspořádat volby a nastolit vládu přijatelnou pro USA. Název fiktivního ostrova „Amber a Amberiny“ byl jasným odkazem na Grenadu a Grenadiny. PRG považovala operaci za přípravu na možnou invazi na Grenadu a začala zintenzivňovat vojenskou přípravu (Connell-Smith 1984: 442; Massing 1984).

⁹ Jednalo se o Bulharsko, Československo, NDR, Maďarsko, Polsko a Rumunsko. Za hlavní cíl těchto direktiv bylo usnadnění případného znovuzačlenění zemí mezi evropské demokratické státy (Suchý 2004: 55).

¹⁰ Od té doby USA neměly, až do roku 1984, na Grenadě žádného oficiálního zástupce (Lam 2018: 21).

Vzájemná nedůvěra mezi Reaganem a Bishopem rostla a stala se jedním z faktorů, který vedl k Reaganově Strategické obranné iniciativě (*Strategic Defense Initiative*). V projevu z 23. března 1983, ve kterém mimo jiné Reagan oznámil začátek vývoje Strategické obranné iniciativy¹¹, také označil výstavbu mezinárodního letiště na Grenadě za hrozbu pro americký kontinent. Prezident kritizoval kubánské a sovětské financování a podporu a označil Grenadu za základnu komunismu v Karibiku (Lam 2018: 21–22). V projevu řekl: „*Kubánci společně se sovětským financováním a podporou budují letiště s přistávací dráhou o délce 10 000 stop. Grenada nemá ani letectvo. Pro koho je to určeno?*“ Podle něj bylo letiště zjevně součástí „*sovětsko-kubánské militarizace Grenady...*“ (Massing 1984). V tomto světle vražda Maurice Bishopa v říjnu 1983 představovala pro USA významnou příležitost, jak odstranit hrozbu, kterou z Grenady vnímaly, a odvrátit expanzi sovětského vlivu v regionu (Connell-Smith 1984: 442).

4.2. Důvody USA pro invazi

Tato podkapitola se zaměřuje na hlavní důvody pro uskutečnění invaze na Grenadu dne 25. října 1983. Reaganova administrativa nebyla zcela upřímná při zveřejňování důvodů pro invazi. Podle několika zdrojů byly informace zkresleny tak, aby podpořily americký postup a invazi na Grenadu. USA prosazovaly tři hlavní důvody pro provedení invaze: zajištění bezpečí amerických studentů na Grenadě, žádost členských států OECS o pomoc a žádost grenadského generálního guvernéra Paula Scoona o pomoc (Quigley 1986: 274–275).

Jako primární důvod pro invazi na Grenadu uvedla Reaganova administrativa evakuaci amerických občanů z Grenady, kterým mělo hrozit nebezpečí. Po Bishopově smrti a státním převratu byl zaveden zákaz vycházení a

¹¹ Strategická obranná iniciativa (SDI) byla označena za rozsáhlý výzkumný záměr, který měl sloužit k vyvinutí klíčových technologií nutných pro efektivní strategickou obranu. Technologie zkoumané v rámci SDI měly být schopné zničit útočící střely a hlavice ve všech fázích letu (Suchý 2004: 98).

obyvatelé Grenady se dostali do domácího vězení. Na ostrově se v době invaze nacházelo 1 000 amerických civilistů, z toho 600 studentů medicíny. Nicméně neexistovalo mnoho důkazů, které by naznačovaly, že američtí civilisté byli skutečně v nebezpečí (National Library of Scotland 2019). Označení invaze jako „záchranné mise“ pomohlo administrativě ospravedlnit v Kongresu použití vojenské síly v regionu. Civilisté tak poskytli ústavní¹² i emocionální důvody pro nasazení vojsk. Vzhledem k tomu, že Charta OSN umožňuje „přirozené právo [...] na sebeobranu“, Reaganova nejlepší šance legitimizovat své jednání podle mezinárodního práva závisela na jeho schopnosti prokázat, že američtí civilisté byli opravdu v nebezpečí. Během převratu ani po něm však nedošlo k přímému ohrožení civilistů nacházejících se na ostrově. Zákaz vycházení skončil 24. října, ještě před invazí. Na lékařské fakultě byla obnovena výuka, znovu se otevřely obchody a na ostrově byl obnoven pořádek. Reaganově administrativě tudíž chyběly konkrétní důkazy, které by naznačovaly, že je třeba americké občany evakuovat (National Library of Scotland 2019). John Quigley (1986: 276–277) ve svém článku uvádí několik dalších bodů, které podporují to, že záchrana amerických občanů z ostrova měla být pouhou záminkou:

Americké jednotky zůstaly na Grenadě i po evakuaci amerických občanů; ministerstvo zahraničí se snažilo zajistit bezpečnost amerických občanů, kteří zůstali na Grenadě, ne je evakuovat; ministerstvo zahraničí přehnaně zdůraznilo míru nebezpečí a nejistoty na Grenadě; Revoluční vojenská rada (*Revolutionary Military Council*) před invazí projevila ohleduplnost vůči americkým občanům na Grenadě; většina amerických občanů na Grenadě nepovažovala situaci před invazí za nebezpečnou; zaměstnanci ministerstva zahraničí přesvědčili mnoho amerických občanů na Grenadě o hrozbě nebezpečí; americká vláda nezajistila společně s Revoluční vojenskou radou (RMC) přepravu těch amerických občanů, kteří chtěli Grenadu opustit; americké jednotky měly potíže najít americké

¹² Jako vrchní velitel americké armády měl prezident Reagan podle článku VI Ústavy Spojených států právo použít ozbrojené síly k záchraně civilistů, kteří čelili ohrožení v zahraničí. Tento článek stanoví, že prezident musí dodržovat „zákony země“, což zahrnuje i mezinárodní zákony, kterými jsou USA vázány, jako je Charta OSN (National Library of Scotland 2019).

občany na Grenadě a ani se je nesnažily okamžitě najít; americké jednotky ohrožily životy amerických občanů během invaze; v průběhu invaze Lidová revoluční armáda nezranila ani nezajala americké občany. Ministerstvo vědělo, že americkým občanům nehrozí žádné vážné nebezpečí, že je stále možné je evakuovat bez použití vojenské síly a že použití vojenské síly by naopak znamenalo jejich ohrožení. Nicméně použilo toto zdůvodnění jako záminku pro provedení invaze a změnu vlády na Grenadě. To, že invaze byla označena za záchrannou misi, mělo představovat veřejné odůvodnění invaze, přestože její cíle byly jiné (Quigley 1986: passim).

Dalším důvodem byla žádost členských států OECS o pomoc ze strany USA. 21. října 1983 se členské státy OECS sešly, aby projednaly situaci na Grenadě. Společně s Jamajkou a Barbadosem se rozhodly zasáhnout na Grenadě s tím, že Spojené státy budou souhlasit s poskytnutím většiny potřebné vojenské síly. Prezident Reagan schválil použití amerických jednotek 24. října odpoledne, a invaze začala 25. října (National Library of Scotland 2019). Reagan tehdy oznámil, že *„americké jednotky reagují na naléhavou výzvu od zemí OECS, aby ve společném úsilí pomohly obnovit pořádek a demokracii na Grenadě“* (Lewis 1999: 88). OECS pro to uvedla tři důvody: zhoršení veřejného pořádku na Grenadě, potlačení obyvatel Revoluční vojenskou radou a hrozba pro členské státy OECS. Vojenská síla, kterou Revoluční vojenská rada údajně disponovala, představovala hrozbu jak pro členské státy OECS tak sousední státy Grenady. OECS popsala tuto akci jako *„preemptivní obranný úder s cílem odstranit tuto hrozbu pro mír a bezpečnost“* v regionu (Quigley 1986: 305). Obavy z grenadské vojenské síly byly pravděpodobně založené na vojenské pomoci ze strany Kubu. Nicméně poté, co byl Bishop zabit a Revoluční vojenská rada převzala moc, Grenada již neměla dobré vztahy s Kubou. Kuba dokonce odmítla žádost Revoluční vojenské rady o pomoc při obraně Grenady před očekávanou americkou invazí. Mnohem pravděpodobnějším důvodem byla snaha členských států OECS zamezit rozšíření levicových vlád v Karibiku (Quigley 1986: 306). Na základě zakládající smlouvy OECS z roku 1981, pouze článek 8 povoluje

vojenskou intervencí. Pouze vnější agrese může vyvolat vojenskou akci členských států OECS. Nepokoje na Grenadě ale byly čistě vnitrostátní. Zároveň článek 8 nelze aplikovat na členský stát OECS, neboť počítá pouze s vnější agresí nečlenského státu. Článek 8 také vyžaduje jednomyslné schválení členských států před zahájením vojenské akce. Grenada nebyla zastoupena na schůzi 21. října 1983, kdy se hlasovalo o intervenci. Všech šest zbylých členů bylo pro (Lewis 1999: 92; Quigley 1986: 309). Další komplikací bylo, že státy OECS neměly skoro žádné vojenské složky. Rozhodnutí o intervenci by tudíž postrádalo smysl bez předchozí domluvy se schopnějšími nečlenskými státy. To se týkalo Jamajky, Barbadosu a USA. Když prezident Reagan oznámil 25. října 1983 zahájení invaze, označil ji za společnou vojenskou akci USA a karibských států. Nakonec se ale ukázalo, že ani vojenské jednotky OECS ani vojenské jednotky dalších karibských států se nepodílely na bojích na Grenadě (Quigley 1986: 311). Zároveň také docházelo ke kontaktu mezi představiteli USA a států Karibiku, jak bylo již zmíněno v předchozí kapitole. Tyto kontakty mohou naznačovat, že OECS jednala ve víře, že když požádají USA o pomoc při vojenské intervenci, tak jí USA vyjdou vstříc (Quigley 1986: 315).

Posledním důvodem pro invazi byla žádost generálního guvernéra Grenady, Paula Scoona, o pomoc. Zasahující země kladly velkou váhu na roli generálního guvernéra, když se snažily ospravedlnit invazi. Státy OECS podle článku 8 potřebovaly zapojení Grenady a jednomyslné přijetí intervence všech členských států OECS. Bylo jasné, že nová vláda intervenci neschválí, a tak doufaly, že schválení intervence od autority generálního guvernéra bude stačit (Lewis 1999: 100). Ministerstvo zahraničí USA také argumentovalo, že na Grenadě v té době neexistovala funkční vláda a tudíž byl generální guvernér jedinou ústavní autoritou. Nicméně generální guvernér může jednat pouze se souhlasem grenadské vlády, kterou tehdy představovala Revoluční vojenská rada (Quigley 1986: 329–330). O oficiální žádosti o pomoc od Paula Scoona se Reaganova administrativa zmínila až několik dní po zahájení invaze. V době, kdy Reagan zvažoval nasadit vojáky na Grenadě, nikdo na ostrově oficiálně

nepožádal o pomoc. Absence oficiální žádosti byla vznesena v Kongresu ve dnech následujících po začátku invaze. Kongresman Robert W. Edgar poukázal na to, že z Grenady nepřišla žádná oficiální žádost o pomoc (Lewis 1999: 101; National Library of Scotland 2019). V prohlášení ministerstva zahraničí z 25. a 26. října 1983 nebyla žádná zmínka o žádosti ze strany Paula Scoona. První zmínka o oficiální žádosti se objevila až 27. října, kdy se ministerstvo vyjádřilo, že se o údajné žádosti nezmínilo dříve, kvůli obavám o bezpečí generálního guvernéra (Quigley 1986: 331). Barbadoský premiér Tom Adams tvrdil, že poté co se OECS rozhodlo pro intervenci na Grenadu, obdrželi Scoonovův názor na situaci a že byla učiněna opatření pro vydání formální žádosti o zásah, až to pro něj bude bezpečné (Quigley 1986: 334).

Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole, 23. října se Paul Scoon sešel se zástupcem britského vysokého komisaře na Barbadosu a vyjádřil podporu pro případný zásah. Onen zvací dopis byl zjevně napsán mimo Grenadu a 24. října byl převezen na Grenadu, kde jej Paul Scoon měl podepsat. Podle Debory Hughesové, Adamsovy tiskové mluvčí, jednotky, které byly součástí invaze, vzaly na Grenadu dopisy, jež měl Scoon podepsat, včetně dopisu z 24. října adresovaného každému ze zúčastněných zemí (Quigley 1986: 335; Lewis 1999: 101). Vzhledem k tomu, že dopis byl odeslán nejméně 12 hodin poté, co Reagan vydal rozkaz k invazi, a byl zaslán pouze zemím, které již souhlasily s účastí, lze vidět, že rozhodnutí získat písemnou žádost o pomoc od Scoona přišlo až poté, co zúčastněné strany dospěly k rozhodnutí o invazi (National Library of Scotland 2019).

Dalším argumentem pro nelegitimitu Scoonovy žádosti byl fakt, že dle deklasifikovaných dokumentů *Nadace Margaret Thatcherové*, si po celou dobu invaze dopisoval s britskou vládou. 22. října 1983 uvedl, že navzdory vraždě grenadského premiéra se on a jeho manželka nedomnívají, že by jim hrozilo bezprostřední nebezpečí, což je v přímém rozporu s dopisem, kde žádal o pomoc (National Library of Scotland 2019). Scoon se k situaci později vyjádřil: „*To o co*

jsem žádal nebyla invaze, ale pomoc zvenčí...nevěděl jsem o zapojení amerických sil, dokud parašutistické jednotky nepřistály na zahradě vládního domu“ (Lewis 1999: 101).

5. Operace Urgent Fury

Dne 19. října 1983 byl zavražděn Maurice Bishop a v čele země jej nahradil radikálnější Bernard Coard, který vytvořil novou vládu a uzavřel Grenadu před světem. 21. října se sešly státy OECS aby projednaly situaci na Grenadě, požádaly o společnou americkou intervenci a poskytnutí logistické podpory při operaci (Lam 2018: 23). 24. října oznámil prezident Reagan intervenci na Grenadu a 25. října 1983 započala operace *Urgent Fury*, která trvala do 2. listopadu 1983. V rámci této kapitoly je podrobněji rozebrána příprava, průběh, klíčové události a výsledky invaze.

5.1. Přípravy a plánování invaze

Rozkaz k evakuaci amerických občanů z Grenady vyšel již 19. října 1983, kdy Bernard Coard svrhl předchozí vládu a Maurice Bishop byl zavražděn. Vzhledem k tomu, že k násilnému převratu Bernarda Coarda došlo náhle, nebyly USA připraveny zakročit (Rust 2022). Od 20. do 25. října se plánovací skupina ze Sboru náčelníků štábu (*Joint Chiefs of Staff*, JCS) a Atlantické velitelství Spojených států (USLANTCOM) spoléhaly převážně na informace získané od členských států z OECS a z vysílání grenadského radioamatéra. I s neúplnými informacemi USLANTCOM přišlo s několika postupy pro evakuační operaci. Doporučilo přesun evakuovaných Američanů komerčními letadly a v případě odporu ze strany Grenady, navrhlo zastrašení vojenskou silou. Dne 20. října se konala schůzka Zvláštní situační skupiny (*Special Situation Group*, SSG), která projednala vývoj krize na Grenadě a posoudila dostupné možnosti zásahu. SSG dospěla k závěru, že nebezpečí pro americké občany se na Grenadě zvyšuje a tudíž je pravděpodobné, že prezident Reagan vyhlásí intervenci. Na základě vyhodnocení pravděpodobného odporu grenadských sil, SSG podpořila pohotovostní plánování ze strany JCS a začala vypracovávat Směrnici rozhodnutí o národní bezpečnosti (*National Security Decision Directive*, NSDD), která měla rozšířit původní misi tak, aby zahrnovala neutralizaci nepřátelských sil a

politickou rekonstrukci Grenady. Aby byla operace proveditelná, JCS nasměroval odklon bojové skupiny MARG 1-84 (*Marine Amphibious Ready Group 1-84*) na východ od Portorika a bojovou skupinu letadlové lodi *USS Independence* poblíž Dominiky tak, aby byly na dosah Grenadě (Stewart – Raines 2008: 9; Cole 1997: 15–18). Plánování americké invaze na Grenadu začalo 21. října 1983. Toho dne generál John W. Vessey z JCS informoval admirála McDonalda o rozhodnutí rozšířit původní evakuační misi USCINCLANTu¹³ o plánování možné vojenské operace s cílem odradit nebo odzbrojit grenadské a kubánské síly. Kromě námořních sil z bojové skupiny *USS Independence* a MARG 1-84, oznámil Vessey McDonaldovi, že by vojenské síly měly dále zahrnovat oba prapory *US Army Rangers* a jako následné mírové síly – jednotky z 82. výsadkové divize (Cole 1997: 19). USA tedy měly méně než 4 dny na to, aby se na intervenci připravily. Neexistovaly žádné plány, jak na ostrově zasáhnout, a řada příslušníků armády ani nevěděla, kde se Grenada nachází a že je nezávislým státem. Také se zjistilo, že neexistují žádné vojenské mapy Grenady, takže plánovači museli použít turistickou mapu, dostupnou na Floridě kvůli popularitě ostrova jako dovolenkové destinace. Rovněž použili nedávný výtisk časopisu *The Economist*, aby se o ostrově dozvěděli co nejvíce informací (Rust 2022).

V noci z 21. na 22. října premiérka Dominiky Eugenia Charlesová jako úřadující předsedkyně OECS formálně požádala USA o intervenci na Grenadě. 22. října byl o této skutečnosti informován prezident Reagan (viz příloha č. 4) a nasměroval svůj tým národní bezpečnosti směrem k intervenci a rovněž byl vydán příkaz k provedení invaze (Stewart – Raines 2008: 10). 23. října a 24. října byly poslední dny přípravy. Závěrečné přípravy proběhly ve Washingtonu a Norfolku a zaměřily se především na logistické, zpravodajské a operační aspekty. Zpravodajské informace a zprávy byly přezkoumány, pro posouzení vývoje bezpečnostní situace na Grenadě a provedení případné úpravy plánu. Vojenské

¹³ USCINCLANT (*United States Commander in Chief, Atlantic*) byla vysoká vojenská pozice odpovědná za dohled nad americkými vojenskými operacemi a silami v atlantickém regionu. USCINCLANT měla na starosti koordinaci a řízení vojenských aktivit v Atlantském oceánu, včetně karibské oblasti (Cole 1997: 11).

jednotky provedly závěrečné kontroly a byla posílena bezpečnostní opatření, aby se zachovalo utajení a zabránilo se předčasnému odhalení vojenského zásahu (Cole 1997: passim). Prezident Reagan 24. října také napsal britské premiérce Margaret Thatcherové, že „vážně zvažuje“ vyslání vojáků na Grenadu. Ta se proti invazi důrazně postavila. Nicméně Reagan 24. října odpoledne vydal rozkaz k invazi, aniž by to dále konzultoval s Thatcherovou. Navzdory jejímu tlaku, aby invazi odvolal, Reagan na svém plánu trval s odůvodněním, že podporuje menší karibské země, které požádaly USA o podporu. Invaze začala dne 25. října 1983 brzy ráno (National Library of Scotland 2019; Rust 2022).

5.2. Průběh invaze

Dne 25. října 1983 zasáhly americké síly na Grenadě, s cílem zachránit americké studenty, nastolit demokratickou vládu a vymýtit vliv Sovětského svazu a Kuby. Invaze započala dvěma souběžnými útoky na grenadská letiště Pearls a Point Salines (Bolger 1986: 57). V rámci této operace se jednalo o první použití nových bojových vrtulníků *Black Hawk* a jednu z prvních integrovaných operací s využitím různých skupin speciálních sil: *Rangers*, námořní pěchoty a *Navy SEALs* (Rust 2022). Mezitím co stíhací letouny z bojové skupiny lodi *USS Independence* a velitelství taktického letectva odradily Kubu¹⁴ od vyslání posil, na ostrově se vylodila námořní pěchota, *Rangers* a jednotky speciálních operací (Raines 2009: 7). Jednotky *Navy SEALs* byly nasazeny jako první, ale při obojživelném výsadbku ve vodě, pro který nebyly dostatečně vycvičeny, se potýkaly s problémy. Když byl dán souhlas k vysazení *Rangers* na padácích, jednotky *Navy SEALs* stále ještě nebyly u břehu. Jednotky *Rangers* tento rozkaz nepředvíдалy a musely se narychlo připravit ještě v transportních letadlech. Než se transportní letouny a vrtulníky *Black Hawk* dostaly nad svá místa výsadbku,

¹⁴ Po vraždě Maurice Bishopa se Castro začal distancovat od Austinova režimu na Grenadě. Odmítl poslat na Grenadu jakékoli posily předtím, než na místo dorazila bojová skupina lodi *USS Independence*. Navíc nařídil Kubáncům na Grenadě, aby zůstali na svých „tábořištích“ a „poblíž svých pracovišť“. Nesměli střílet na žádné z invazivních sil, pokud by nejdříve nestřílely na ně (Raines 2009: 11).

bylo už denní světlo a grenadské a kubánské jednotky na letadla začaly střílet (Rust 2022). Krátce před půl šestou hodinou ráno provedla námořní pěchota vrtulníkový útok na letiště Pearls. O několik minut později přistáli první *Rangers* na padácích v Point Salines na nejzazším jihozápadním cípu ostrova (Raines 2009: 7). Přestože vrtulníky námořní pěchoty a armádní výsadkáři byli během počátečního výsadku ostřelováni, námořní pěchota obsadila letiště v Pearls s minimálním odporem a jednotky *Rangers* zajistily letiště Point Salines. Když bylo letiště Point Salines zajištěno, mohly USA na ostrov dostat dalších pět tisíc vojáků. Letecké mise pokračovaly, speciální jednotky pomáhaly zachránit generálního guvernéra Paula Scoona a jeho ženu a ostřelovaly nepřátelské pozice, aby uvolnily cestu skupinám *Rangers*, které se vydaly zachránit studenty medicíny na Univerzitě sv. Jiří (Rust 2022).

Jednotky *Rangers* nakonec zajistily kampus lékařské fakulty *True Blue* včetně skupinky studentů, která se zde nacházela (viz příloha č. 6). Zatímco se dostávaly do kampusu lékařské fakulty *True Blue*, druhý areál, o jehož existenci americké jednotky před operací nevěděly, byl obklíčen čekajícími grenadskými jednotkami (Rust 2022; Raines 2009: 8). Ve stejné době odrazila grenadská armáda síly speciálních jednotek vyslaných dobýt věznici Richmond Hill a pevnost Fort Rupert. Mezitím americké velení soustředilo všechna dostupná letadla na podporu týmu, který se nacházel u generálního guvernéra. Speciální jednotky zajistily rezidenci Paula Scoona, jeho rodinu a personál, ale nemohly je evakuovat, neboť grenadská armáda místo obklíčila. Tým udržel pozici, dokud jej další den nevystřídala námořní pěchota, postupující ze severu. Jednotky 82. výsadkové divize se do Point Salines dostaly 25. října odpoledne (Raines 2009: 8). V noci na 25. října se námořní pěchota vylodila v obojživelném útočném vozidle a ve vrtulníku. 26. října bylo hlavní město St. George's pod kontrolou USA. Rovněž byl zahájen vrtulníkový útok s cílem vysadit vojáky v Grand Anse, kde se nacházel druhý a menší kampus Univerzity sv. Jiří. Americkým jednotkám se podařilo evakuovat americké studenty z obou univerzitních kampusů. 599

amerických a 80 zahraničních studentů bylo evakuováno bez zranění (Bolger 1986: 58; Rust 2022). Nepřátelský odpor začal pomalu slábnout.

Dne 27. října došlo k poslední významné akci – obsazení grenadských vojenských kasáren. Při útoku havarovalo několik amerických vrtulníků, nicméně nedošlo k nepřátelské palbě. V té době již většina grenadských a kubánských vojáků přestala klást významný odpor. Menší odpor a ojedinělé odstřelování pokračovaly až do 2. listopadu (Rust 2022; Bolger 1986: 58). Všechny klíčové body operace Urgent Fury jsou znázorněny v příloze č. 5.

5.3. Výsledky invaze

Počet obětí byl relativně nízký. 18 amerických vojáků bylo zabito v boji, jeden zemřel na následky zranění a 144 jich bylo zraněno. Na straně Kuby jich bylo 24 zabito, 59 zraněno a 605 zajato, ti byli později vráceni na Kubu. Grenadská lidová revoluční armáda (PRA) utrpěla 21 mrtvých a 58 zajatých. Během operace bylo také zabito 24 grenadských civilistů (Bolger 1986: 58). Na ostrově byli rovněž zadrženi občané různých komunistických států nebo států považovaných za nepřátelské ze strany USA – občané SSSR, Libye, NDR, Severní Koreje, Bulharska a Kuby (Suchý 2004: 155). A přestože operace získala jak podporu v USA tak i mezi karibskými státy, a úspěšná záchrana všech amerických a zahraničních studentů z Grenady byla obrovským politickým vítězstvím Ronalda Reagana, USA se staly terčem kritiky v OSN. 28. října 1983 Rada bezpečnosti schválila rezoluci, která odsuzovala invazi jako „hrubé porušení mezinárodního práva“. USA tuto rezoluci okamžitě vetovaly. Rada bezpečnosti OSN tuto akci odsoudila v poměru 11:1. Mezi státy které hlasovaly pro odsouzení USA za invazi byly například Francie, Nizozemí, Pákistán, Guyana, Nikaragua a Zimbabwe. Mezi státy které se zdržely hlasování byla Velká Británie, Togo a Zair (dnešní Demokratická republika Kongo) (Bernstein 1983; Suchý 2004: 155). Rovněž s invazí nesouhlasila Kanada a zpochybnila tvrzení Reaganovy administrativy, že invaze byla nutná k záchraně studentů. Vzhledem k tomu že

mnoho studentů na ostrově zůstalo i po invazi, argumentovala, že záchrana studentů nebyla hlavním zájmem americké intervence (Rust 2023).

Během vystoupení v pořadu *Meet the Press* 6. listopadu 1983, generál Vessey shrnul operaci těmito slovy: „*Operaci jsme naplánovali ve velmi krátké době - asi za 48 hodin. Plánovali jsme ji s nedostatečnými zpravodajskými informacemi pro typ operace, kterou jsme chtěli provést. V důsledku toho jsme pravděpodobně použili více síly, než jsme potřebovali k provedení mise, ale operace proběhla poměrně dobře. ...Něco se nepovedlo, ale celkově byla operace úspěšná. Vojáci si vedli velmi dobře.*“ (Cole 1997: 65).

Po uklidnění bojů na Grenadě se jednotky 82. výsadkové divize nakonec zapojily do stabilizačních operací – do 15. listopadu 1983 udržovaly mír, zatímco generální guvernér Paul Scoon jmenoval devítičlenný poradní sbor v čele s Nicholasem Brathwaitem, který spravoval ostrov až do konání nových demokratických voleb. Současně Scoon zbavil státní správu všech příznivců NJM, obnovil složky policie a rozpustil grenadskou armádu. Jak se situace na Grenadě postupně uklidňovala, 82. divize stahovala své jednotky z ostrova. V polovině prosince byly všechny americké bojové jednotky staženy a zůstaly pouze pomocné sbory o síle kontingentu 300 mužů, které doplnily 500-členné karibské mírové síly složené z policejních a vojenských složek ze sousedních ostrovů (Raines 2009: 8; Hardt 1987: 303). Ty udržovaly na ostrově mír, dokud se Scoonovi nepodařilo obnovit činnost grenadských institucí. USA jim poskytly vybavení, zásoby a výcvik. Současně se malý armádní tým speciálních sil soustředil na výcvik polovojenské jednotky speciálních služeb v rámci grenadské policie, která měla být schopná se vypořádat s případným ozbrojeným povstáním, jež by na ostrově mohlo hrozit ze strany Coardových příznivců. Poslední američtí specialisté z ostrova odešli 30. září 1985 (Raines 2009: 8).

6. Situace po invazi na Grenadu

Poslední kapitola se zaměřuje na mezinárodní reakci na provedenou americkou invazi na Grenadu. Postupně rozebírá reakci Velké Británie, zemí Karibiku, Commonwealthu a Sovětského svazu a Východního bloku. Dále se zabývá dopady invaze, a to na Grenadu, na sousední země Karibiku a konečně jaký dopad měla invaze na USA.

6.1. Reakce na invazi

Přestože invaze na Grenadu byla z amerického hlediska považována jako vítězství nad komunismem v Karibiku a politické vítězství prezidenta Reagana, ve zbytku světa nebyla reakce na invazi zcela pozitivní. Po podobném střetnutí s Argentinou ve válce o Falklandy v roce 1982, vláda britské premiérky Margaret Thatcherové údajně vypadala slabě, když se neúčastnila operace *Urgent Fury* v osvobozování obyvatel bývalé britské kolonie. Dle očekávání, státy jako Kuba a Sovětský svaz vyjádřily svůj nesouhlas s invazí na Grenadu (Rust 2022). V rámci této podkapitoly jsou blíže představeny reakce jednotlivých mezinárodních aktérů: Velké Británie, regionu Karibiku, Commonwealthu a Sovětského svazu a Východního bloku.

6.1.1. Reakce Velké Británie

Britské ministerstvo zahraničí obdrželo 21. října 1983 večer první zprávu, že členské státy OECS zvažují vojenský zásah na Grenadě a chystají se požádat o pomoc při jeho provedení. Jak se události v regionu vyvíjely, britští představitelé považovali rozhodnutí CARICOM, organizace sdružující země Commonwealthu v Karibiku, uvalit na Grenadu sankce za lepší variantu než vojenskou akci. Souhlasili také se sliby Reaganovy administrativy, že všechny důležité kroky budou s Velkou Británií konzultovány (Osnoš 1983). 24. října informoval Reagan Thatcherovou že „silně zvažuje“ intervenci na Grenadu. Thatcherová se mu snažila vojenskou akci vymluvit, nicméně rozkaz k invazi vydal bez jejího

vědomí (National Library of Scotland 2019). Na tiskové konferenci dne 25. října ministr zahraničí George P. Shultz prozradil, že prezident Reagan učinil předběžné rozhodnutí o invazi již 23. října večer, ale ještě 24 hodin před invazí nebylo Velké Británii zasláno žádné sdělení. V předvečer útoku napsala Thatcherová zprávu, v níž uvedla, že „*není důvod se domnívat, že by mohlo dojít k vojenskému zásahu*“. To potvrdil i Howe, neboť učinil prohlášení o Grenadě v dolní sněmovně a o invazi se nezmínil (Osnos 1983; Booth 2013). Když se 24. října ráno sešel britský kabinet, invaze byla již v pohybu. Právě toto selhání „zůstat v kontaktu“ s USA bylo pro Thatcherovou obzvláště nepříjemné a trapné. Howe navíc vypadal hloupě, když jeho tvrzení z 24. října, že USA nemají v úmyslu napadnout Grenadu, bylo o několik hodin později vyvráceno (Osnos 1983). Prezident Reagan informoval britskou premiérku o intervenci méně než 12 hodin předem. 26. října zavolal Reagan Thatcherové, aby se jí omluvil, že USA „*velmi litují problémů, které byly způsobeny*“ Velké Británii v důsledku zahájení invaze. Thatcherová reagovala poněkud chladně a později prohlásila, že když ten den Reaganův telefonát přijala, „*neměla zrovna nejlepší náladu*“ (Booth 2013; National Library of Scotland 2019). Když se 25. října na ostrov snesly americké vrtulníky, musel Howe v parlamentu vysvětlovat, jak byl kabinet invazí zaskočen (Booth 2013).

27. října sdělila Margaret Thatcherová kanadskému premiérovi Pierru Trudeauovi, že přestože Velká Británie „*doporučila*“ USA „*zvolit jiný postup*“, „*je nyní nezbytné, aby uspěly*“ (Curtis 2023). Když následující týden mluvila s australským premiérem Johnem Fraserem řekla, že Velká Británie se odmítá připojit k invazi na Grenadu, neboť ji považuje za neoprávněnou, nebezpečnou, v rozporu se západními demokratickými hodnotami a za hrubé porušení suverenity bývalé kolonie. Nicméně dodala, že jakmile k invazi došlo, jejím zájmem byla snaha operaci nijak nebránit a doufat v rychlé splnění úkolu. Proto se také Velká Británie zdržela odsouzení USA za invazi na půdě OSN (Curtis 2023; Osnos 1983).

Vládní skupina – včetně ministra obrany Michaela Heseltina a ministra zahraničí sira Geoffreyho Howea – dospěla na základě zpravodajských zpráv k závěru, že situace na Grenadě je „napjatá, ale klidná“ a že se uklidňuje. Riziko pro 200 britských občanů, kteří byli na ostrově, se nezdálo být velké a podle ministrů by se v případě invaze situace pouze zhoršila. Podle britské vlády nesouhlas s režimem nebyl považován za dostatečný důvod k porušení mezinárodního práva a použití vojenské síly ke svržení režimu. „*Změna vlády není sama o sobě dostatečným důvodem k ospravedlnění invaze jedné země do druhé*“, prohlásil Howe v reakci na obvinění, že Velká Británie prokázala neochotu připojit se k americké operaci a nedostatek vlivu na Reaganovu administrativu, aby jí nedokázala zabránit (Osnoš 1983). Ale kromě členství v Commonwealthu a jazykového a historického dědictví neměla Velká Británie v té době již žádný zvláštní vztah ke Grenadě. I přesto, že hlavou Grenady byla britská královna, se na správě ostrova Velká Británie nijak nepodílela. Britská vláda sice odmítla pomoci při invazi, nicméně se rozhodla neodsoudit USA za jejich intervenci, narozdíl od ostatních amerických spojenců v Evropě. Tím, že jí vláda ani nepodpořila ani nenapadla, se vystavila kritice (Osnoš 1983). USA si byly vědomy historických vazeb Velké Británie na východní Karibik, ale postupné odklonění Velké Británie z regionu, snížení politického zájmu a vojenské přítomnosti znamenalo, že USA nepovažovaly Grenadu za problém, který by Velká Británie měla řešit (Williams 2023: 11).

6.1.2. Reakce zemí Commonwealthu

Dne 23. listopadu 1983 se v Novém Dílí konalo sedmé zasedání předsedů vlád zemí Commonwealthu, na kterém se, mimo jiné, jednalo jak má Commonwealth reagovat na invazi na Grenadu (ICwS 2017). Druhý den zasedání, dne 24. listopadu, došlo ke sporu mezi malými karibskými státy, které podpořily invazi na Grenadu a několika africkými státy. Africké státy, v čele se zimbabwským premiérem Robertem Mugabem a zambijským prezidentem Kennethem Kaundou, vyjádřily obavy, že invaze na Grenadu by mohla být precedentem a

poskytnout Jihoafrické republice „odůvodnění“ k invazi do Angoly nebo do jiné africké země, pokud hlavy vlád Commonwealthu důrazně neodsoudí invazi na Grenadu (Claiborne 1983b). Lester Bird, místopředseda vlády státu Antigua, se nechal slyšet, že jeho vláda by podpořila stanovisko Commonwealthu stáhnout všechny zahraniční jednotky z Grenady, pokud by Commonwealth souhlasil s okamžitým vysláním „policejních sil“, pokud by o to prozatímní vláda na Grenadě požádala. Hlavy šesti východokaribských států¹⁵, které o invazi požádaly v rámci OECS, trvaly na tom, že neměly jinou možnost než „zachránit“ sousední Grenadu. Patsy Robertsen, tehdejší mluvčí Commonwealthu, uvedla, že na zasedání východokaribské státy spolu s Jamajkou a Barbadosem vyjádřily svůj záměr vytvořit regionální bezpečnostní síly v rámci OECS a vytvoření těchto sil by pomohlo zajistit, aby se z invaze na Grenadu nestal precedent (Stevens 1983b; Claiborne 1983b).

Dne 29. listopadu došlo k vyřešení sporu mezi několika africkými státy a východokaribskými státy, nastíněním potřeby vytvoření bezpečnostních sil pro Grenadu, složených ze států Karibiku. V prohlášení ze zasedání bylo uvedeno, že „...vzhledem k připravenosti zemí karibského společenství pomoci při udržování práva a pořádku na Grenadě, pokud o to požádá prozatímní správa, potvrdili vedoucí představitelé Commonwealthu připravenost vzít v potaz žádosti ostrovního státu o pomoc,“. Vedoucí představitelé se rovněž zavázali vytvořit studijní skupinu zabývající se způsoby, jak zajistit územní celistvost především malých států (Claiborne 1983a). Zasedání Commonwealthu, trvající týden, skončilo 30. listopadu 1983 závěrečným prohlášením, v němž bylo uvedeno, že na Grenadě nastal čas na „obnovu, nikoli odplatu“. Dále se v prohlášení uvádí, že Commonwealth očekává odchod „vnějších ozbrojených sil“ a vedoucí představitelé formálně nabídli podporu mírovým silám na Grenadě, které by byly složeny z 12 zemí Commonwealthu v Karibiku. Nicméně se Commonwealth zdržel odsouzení USA za jejich invazi na Grenadu (Stevens 1983a).

¹⁵ Těmi státy byly: Svatá Lucie, Svatý Vincenc a Grenadiny, Dominika, Antigua, Svatý Kryštof a Nevis a Montserrat (Lewis 1999: 90).

6.1.3. Reakce SSSR a Východního bloku

SSSR invazi odsoudil, ale nepřijal žádná další opatření. Diplomatická reakce Sovětského svazu byla pravděpodobně zmírněna negativními důsledky sestřelení jihokorejského letadla¹⁶ z 1. září 1983, což mohlo vést k tomu, že proti grenadské krizi protestoval mírněji (Rust 2022). Rozhodnutí o invazi na Grenadu ale přispělo k ochlazení vztahů mezi USA a Sovětským svazem. Zároveň přesvědčilo sovětské představitele, že americká vláda usiluje o eliminaci snah Sovětského svazu expandovat (Suchý 2004: 155–156). Sovětský svaz byl ochoten spokojit se s tím, že USA bránily svou sféru vlivu. Na oplátku ale očekával, že Američané uznají podobné nároky Sovětského svazu v Polsku a v Afghánistánu (Raines 2009: 9).

V době Bishopovy vlády poskytl Sovětský svaz Grenadě minimální množství vojenského vybavení a veřejné podpory. V důsledku toho se Coardův převrat dotkl Sovětského svazu, ze všech zúčastněných stran, nejméně. Coardova frakce měla k Sovětskému svazu mnohem blíže než Bishop. V důsledku toho by byl výsledek převratu pro Sovětský svaz podstatně výhodnější. Před rokem 1983 Sovětský svaz ukázal zdrženlivou podporu grenadské revoluce, v čele s Mauricem Bishopem. Své velvyslanectví na ostrově zřídili až v roce 1981. Kuba tak byla prostředníkem, který sblížoval Sovětský svaz a Grenadu. To odráželo vztahy SSSR a Kuby ve zbytku Karibiku a střední Ameriky v 70. a na počátku 80. let (Raines 2009: 9–10). Kubánský zájem na úspěchu grenadské revoluce byl mnohem větší než zájem Sovětského svazu. Kuba vycvičila mnohem více příslušníků grenadské armády než Sovětský svaz. Také poskytla značný počet zdravotnického personálu a materiálu pro zřízení bezplatných lékařských klinik na grenadském venkově, kde dříve nebyla dostupná žádná lékařská péče. Ačkoli americká invaze způsobila, že tyto investice do Grenady byly víceméně zbytečné, převrat a Bishopova poprava byly pro kubánské představitele v mnoha ohledech

¹⁶ Sovětské stíhačky zachytily osobní let společnosti Korean Airlines v ruském vzdušném prostoru a sestřelily letadlo, zahynulo 269 cestujících a členů posádky. Tento incident dramaticky zvýšil napětí mezi Sovětským svazem a Spojenými státy (History 2020).

horší událostí než následná americká intervence (Raines 2009: 10–11). Nicméně v době před invazí, SSSR považoval případné rozšíření komunistického tábora o Grenadu za poměrně významný úspěch. V březnu 1983 údajně proběhla komunikace mezi Sovětským svazem a Grenadou, kdy sovětský maršál Ogarkov přislíbil sovětskou pomoc při zlepšování bojové pohotovosti a připravenosti grenadské armády pod vedením náčelníka generálního štábu grenadské armády majora Louisona (Suchý 2004: 155–156).

Jak bylo již zmíněno, Fidel Castro a Maurice Bishop spolu udržovali blízký vztah. Bishop považoval Castra za svůj vzor, zatímco Castro viděl v Bishopovi svého chráněnce. Po Bishopově smrti se Castro snažil distancovat od nového režimu Hudsona Austina a nařídil Kubáncům, kteří byli na Grenadě, aby se bránili jen v krajních okolnostech. Když se Kubánci, zajatí na Grenadě, vrátili na Kubu, Castro je veřejně přivítal jako hrdiny. Krátce nato však kubánská vláda zbavila bývalého kubánského velvyslance na Grenadě diplomatické hodnosti, vyloučila jej z komunistické strany a bez jediného slyšení uvěznila. Kubánská armáda postavila před válečný soud všechny kubánské důstojníky přidělené na Grenadu, odsoudila je za zbabělost a degradovala je na poddůstojníky. Režim v podstatě obvinil z neúspěchu na Grenadě kubánské důstojníky jako třídu. Po intervenci na Grenadě navíc rychle následoval úpadek Sovětského svazu a následné vyčerpání sovětských dotací v kubánské ekonomice. Grenada ale ve výsledku nebyla nic, oproti celé řadě špatných zpráv¹⁷, které v 80. a na počátku 90. let 20. století zavalily Sovětský svaz a vedly k jeho rozpadu (Raines 2009: 11–12).

Sovětské rétoriky se tradičně držely i satelity Sovětského svazu v Evropě. Pro zajímavost nyní zmíním reakci tehdejšího Československa na invazi, čerpající z novinového článku Rudého práva z té doby. Československo zaujalo podobný postoj jako většina mezinárodního společenství a invazi odsoudilo. V

¹⁷ Významnou událostí v tomto období bylo například povstání v Afghánistánu (Raines 2009: 12).

novinovém článku Rudého práva Oldřich Pospíšil (1983: 7) komentuje okolnosti invaze a reaguje ostře a kriticky. Označuje invazi za mezinárodní zločin a odsuzuje ji jako agresi USA motivovanou jejich imperialistickými zájmy. Pospíšil zdůrazňuje rozpor mezi tvrzeními USA o obnově demokratického pořádku na Grenadě a motivy invaze, které spočívaly v odporu vůči demokratickým změnám a svobodě, které Grenada zažívala pod vládou hnutí *New Jewel*. Dále varuje před důsledky této agrese pro další země, jako Nikaragua a Kuba, a apeluje na celosvětovou veřejnost, aby požadovala okamžité stažení vojsk z Grenady a respektování její svobody rozhodování o vlastní budoucnosti.

6.2. Dopady invaze

V rámci této podkapitoly jsou rozebrány politické, ekonomické a kulturní dopady invaze na ostrov Grenada, na region Karibiku a na samotné Spojené státy americké.

6.2.1. Dopady na Grenadu

Krátce po ukončení bojů, americké vojenské síly zadržely Coarda, Austina a dalších 15 stoupenců, kteří byli zapleteni do smrti Bishopa a ostatních, a předaly je prozatímní vládě. Grenadský soud nakonec hlavní aktéry usvědčil a odsoudil k smrti, ostatním účastníkům udělil dlouhé nebo doživotní vězení. Odsouzeným se začalo říkat *Grenada 17*. Pod tlakem mezinárodních odpůrců trestu smrti zmírnil v roce 1991 grenadský prozatímní premiér Nicholas Braithwaite tresty těm, kterým hrozila poprava, na doživotí. V roce 2000 byla založena Komise pro pravdu a usmíření (*Truth and Reconciliation Commission*), která měla za úkol přezkoumat události, jež se odehrály mezi lety 1976 a 1983. Po 6 letech zkoumání komise žádala o nové tresty pro odsouzené. Všichni odsouzení byli začátkem 21. století propuštěni (Raines 2009: 14).

Měsíc po invazi byla Grenadě nabídnuta hospodářská a vojenská pomoc ve výši více než 30 milionů dolarů ze strany USA výměnou za to, že vybuduje

soukromý sektor, který bude sloužit jako hlavní zdroj ekonomického rozvoje. USA také podporovaly spíše centristické strany, podporující volný trh a minimální zásahy státu do ekonomiky. To znamenalo zabránit návratu Erica Gairyho, nebo obnovení NJM (Massing 1984). Grenadáné po zvratech s Ericem Gairyem a s NJM nedůvěřovali domácí politice. Navíc bezprostředním důsledkem invaze byl faktický zánik levicové politiky v Karibiku - strany, které se dříve inspirovaly grenadskou revolucí, nyní bojovaly proti levici. Nově zřízený poradní sbor na Grenadě uznal, že jeho pravomoci jsou omezené a že je tudíž třeba co nejdříve uspořádat nové volby. Nicméně bylo třeba nejdříve počkat, než se vytvoří nové politické strany. V roce 1984 vznikla nová strana *New National Party* (NNP), jako koalice tří menších a centristických stran, aby zabránila návratu Erica Gairyho¹⁸ na grenadskou politickou scénu. Strana byla centristická a jejím lídrem se stal Herbert Blaize, který měl podporu i Reaganovy administrativy. Nové volby proběhly v prosinci 1984, které NNP vyhrála s 58,6 % hlasů. Získala 14 z 15 křesel ve Sněmovně reprezentantů a Blaize se stal premiérem. Gairyho strana GULP získala 36 procent hlasů, přestože Gairy nekandidoval (Hardt: 1987: 304; Raines 2009: 13). Gairy byl stále silnou osobností v grenadské politice, a například vyvíjel tlak na vládu tím, že svolával stávky svých odborů (Hardt 1987: 305).

Nová vláda NNP jmenovala komisi pro ústavní reformu, která měla vypracovat návrh nové ústavy se silnějšími pojištěními proti budoucím snahám o svržení parlamentního systému. V ekonomické oblasti NNP zpočátku těžila z vlny optimismu po čtyřech letech stagnace (Hardt 1987: 304). Blaize během své vlády v 80. letech podporoval snižování daní a přestože se tomu připisuje zvýšení hospodářského růstu, způsobilo to nárůst nezaměstnanosti. V roce 1987 byla míra nezaměstnanosti mezi 20 a 30 % (Rust 2023; Treaster 1987). Ceny hlavních zemědělských produktů (muškátového oříšku a kaka) byly nízké a turistický

¹⁸ Vzhledem k tomu, že politická činnost byla po dlouhou dobu omezena, příliš brzké volby mohly vést ke Gairyho znovuzvolení. Aby tomu bylo zabráněno, američtí představitelé, představitelé karibských zemí i někteří představitelé z Grenady vybízely tři menší strany aby vytvořily koalici – z toho později vznikla *New National Party* (Hardt 1987: 305).

sektor zaznamenal jen mírné zisky. Po invazi poskytly USA na tři roky 74 milionů dolarů, z nichž 20 milionů šlo na dokončení letiště Point Salines (Hardt 1987: 304–305). To bylo nakonec dostavěno s pomocí USA, Velké Británie a Kanady. Letiště bylo otevřeno pro komerční leteckou dopravu 28. října 1984. Turistický ruch, který se díky tomu rozvinul, sice nebyl takovou ekonomickou vzpruhou, jak se očekávalo, ale ekonomiku posílil. Turismus v letech 1984-1985 vzrostl o 31 %, a v letech 1986-1987 se ustálil na 57 tisících návštěvnících ročně (Raines 2009: 14; Treaster 1987).

Krátkodobou pomocí ze strany USA se podařilo obnovit hospodářskou aktivitu Grenady na úroveň před nástupem Maurice Bishopa k moci v roce 1979. Nicméně se nepodařilo vyřešit problém přetrvávající chudoby a vysoké nezaměstnanosti. Reaganova administrativa se snažila tento problém vyřešit prostřednictvím dlouhodobé rozvojové strategie, Iniciativy karibské oblasti (CBI), která se spoléhala na soukromý investiční kapitál, jenž měl pro obyvatele Grenady vytvořit pracovní místa v soukromém sektoru (Raines 2009: 15). Grenada také získala nárok na bezcelní přístup na americký trh podle ustanovení této iniciativy a investiční mise sponzorované společností *Overseas Private Investment Corporation* (OPIC) přivedly vedoucí pracovníky desítek amerických firem, aby prověřili investiční příležitosti na ostrově (Hardt 1987: 305).

USA daly najevo, že jsou připraveny dávat peníze na bezpečnost, nicméně ekonomické problémy je zajímaly o něco méně. Opuštění východního Karibiku ze strany USA se nejvíce projevilo právě na Grenadě. Finanční podpora z USA proudila, ale postupem let klesala. V letech 1983-1986 obdržela Grenada 72,6 milionu dolarů. V letech 1986-1987 se tato částka snížila na 15 milionů dolarů a v roce 1988 klesla na 7 milionů dolarů. V roce 1989 si místopředseda vlády Ben Jones stěžoval, že USA nedodržely svůj slib rozpočtové pomoci a poskytly pouze dvě třetiny slíbené částky (Lewis 1999: 106–107). CBI se na Grenadě nakonec ukázala jako neúspěšná. S upadající ekonomikou a rostoucí nezaměstnaností převládl v 90. letech pocit beznaděje a lidé začali vzpomínat na Bishopův režim

jako na dobu plnou optimismu a jednoty. Veřejnost také přehodnotila roli Kuby v grenadské revoluci. Obyvatelům Grenady začal chybět zejména kubánský program veřejného zdravotnictví. V té době rovněž grenadská vláda obnovila diplomatické vztahy s Kubou, které generální guvernér Scoon přerušil na konci roku 1983 (Raines 2009: 15).

6.2.2. Dopady na region Karibiku

Po invazi na Grenadu došlo k výraznému snížení hospodářské pomoci v regionu. Zpočátku se USA snažily posílit bezpečnostní struktury zvýšením vojenských výdajů. V roce 1982, rok před invazí, představovala vojenská pomoc USA východnímu Karibiku 1,2 milionu dolarů. Rok po invazi, v roce 1984, se tato částka zvýšila na 7,2 milionu dolarů a v roce 1985 na 8,5 milionu dolarů. V této částce nebylo zahrnuto 15 milionů dolarů vynaložených na udržování karibských mírových sil na Grenadě do roku 1985. Navzdory tomuto zaměření na armádu se vedoucí představitelé OECS, v čele s Jamesem Mitchellem ze Svatého Vincence, pokoušeli definovat bezpečnostní potřeby regionu tím, že je úzce spojili s hospodářskou stabilitou. V červenci 1984, na setkání s představiteli Bílého domu, vedoucí představitelé OECS označili za skutečnou příčinu regionální nestability právě hospodářskou krizi, a nikoli obranu (Lewis 1999: 106–107).

Invaze měla také dopad na jednotlivé karibské státy. Postavení Kuby v regionu se zhoršilo a také se zvýšilo podezření vůči jejím aktivitám. V Surinamu levicový premiér Desi Bouterse vyhostil kubánského velvyslance, pozastavil dohody s Kubou a snížil status kubánské diplomatické mise. V Nikaragui zaujal prezident Daniel Ortega smířlivější postoj vůči USA poté, co Castro připustil, že v případě napadení Nikaraguy jí nemůže pomoci. Na Jamajce invaze posílila upadající politické postavení blízkého spojence USA, premiéra Edwarda Seagy. V březnu 1983 Seagova Jamajská labouristická strana zaostávala za levicovou Lidovou národní stranou Michaela Manleyho. Po invazi Seagova strana získala náskok. Seaga vyhlásil předčasné volby, které vyhrál a na dalších pět let měl prostor pro provedení reformy jamajské ekonomiky (Hardt 1987: 307).

Dalším dopadem invaze na Grenadu bylo ohrožení existence organizace CARICOM. Tři dny předtím, než USA a OECS vyslaly do regionu vojáky, CARICOM diskutoval o situaci na Grenadě a dospěl k závěru, že „*by nemělo docházet k žádnému vnějšímu zapojení do vnitřního problému*“. CARICOM byl proti společné akci, stejně jako Organizace amerických států (OAS). USA jednaly s podporou Jamajky a Barbadosu, ale bez podpory zbytku členských států CARICOM (National Library of Scotland 2019) Po invazi jamajský premiér Edward Seaga vyzval k vytvoření nové organizace CARICOM. Na summitu CARICOM v Nassau v roce 1984 hrozilo, že se organizace ve své dosavadní podobě rozpadne. Programu jednání mělo dominovat rozdělení na země, které vedly invazi, a země, které se zdržely hlasování. Nakonec byla invaze na Grenadu z programu jednání vypuštěna a CARICOM potenciální krizi přežil (Lewis 1999: 108). Co se týče Organizace amerických států, ta se sešla měsíc po invazi na výročním zasedání Valného shromáždění OAS. Na tomto zasedání generální tajemník, Alejandro Orfila, oznámil svou rezignaci s ohledem na neefektivitu organizace (Connell-Smith 1984: 443).

Role členských zemí OECS při podpoře americké intervence měla neblahý vliv na jejich mezinárodní vnímání ostatními státy. Malé karibské státy byly vnímány spíše jako loutky velmocí než jako samostatní aktéři. To se týkalo zejména vztahů s Latinskou Amerikou¹⁹. Invaze na Grenadu, vzhledem k menší roli Velké Británie, jednou provždy potvrdila dominanci USA v anglofonním Karibiku. Tím, že se nově nezávislé národy OECS obrátily na USA, a nikoli na Velkou Británii, akceptovaly hegemonii USA (Lewis 1999: 107, 115).

6.2.3. Dopady na USA

Během přípravy na invazi nikdo nevěděl, jaký bude mít konečný dopad. Na jednáních, které předcházely rozhodnutí o nasazení vojsk na Grenadu, se Reagan

¹⁹ Latinskoamerické země, které se vždy obávaly neúměrného vlivu a hlasovacích práv, jež jim jejich počet na mezinárodních fórech dával, posílily svou nedůvěru vůči karibským státům Commonwealthu (Lewis 1999: 107–108).

a jeho poradci obávali, že reakce veřejnosti by mohla ohrozit Reaganovu šanci na úspěch v dalších prezidentských volbách v roce 1984. Nakonec invaze na Grenadu zvrátila Reaganovu klesající popularitu a odvedla pozornost od jeho neúspěchu v Libanonu²⁰, neboť se soustředila na rychlé vítězství na Grenadě, které posílilo americké sebevědomí. Průzkum veřejného mínění, který provedl *Newsweek* v týdnu po americké intervenci, ukázal, že 53 % Američanů invazi schvalovalo, 34 % bylo proti a 13 % bylo nerozhodnutých. Když se prezident Reagan ucházel o druhý mandát, jeho mottem bylo, že „sjednotil zemi“. Úspěch intervence a vlastenecké projevy v USA, které Grenada vyvolala, přispěly k Reaganovu znovuzvolení (Raines 2009: 15–16; Lewis 1999: 114).

Díky rychlému vítězství a malým ztrátám na životech americké armády byla Grenada pro USA, které utrpěly koncem války ve Vietnamu a skandálem Watergate, velkou morální vzpruhou. Po porážce USA ve válce ve Vietnamu byla morálka armády a sympatie veřejnosti k armádě nízké (Rust 2022; Puri 2023). Invaze na Grenadu tak posílila pozici USA v regionu i na mezinárodní scéně, neboť znamenala první vojenské vítězství USA od války ve Vietnamu (Lewis 1999: 111). Reaganova administrativa se snažila zachránit svou důvěryhodnost jako supervelmoc a obnovit podporu armády u veřejnosti, aby, alespoň částečně, ospravedlnila téměř zdvojnásobení vojenského rozpočtu v letech 1980-1985 v souvislosti se zásahy USA ve střední Americe. Zásahem na Grenadě daly USA najevo, že na obranu amerických zájmů v zahraničí jsou ochotni použít vojenskou sílu (Rust 2022; Puri 2023). Reaganova administrativa dosáhla v průběhu operace 4 cílů: ochránit americké a zahraniční občany na ostrově, aniž by utrpěli újmu; obnovit demokratickou vládu na Grenadě; odstranit opěrný bod sovětského a kubánského vlivu a moci ve východním Karibiku; a dosáhnout prvních 3 cílů bez větších obětí (Raines 2009: 15).

²⁰ Po izraelské invazi do Libanonu v roce 1982 zvítězili zastánci vojenské intervence. V roce 1984 ale teroristické útoky, nedostatečný diplomatický pokrok a odpor Kongresu vedly ke stažení amerických sil z Libanonu (Office of the Historian 2017).

Operace ukázala ochotu USA použít sílu v nestabilních zahraničních zemích a měla dopad na reorganizaci obrany, národní obrannou strategii a vztah mezi armádou a médii v USA. Operace na Grenadě představovala jeden z nejhorších bodů vztahu mezi americkou armádou a médii ve 20. století. Armáda zabezpečila činnost amerických vojáků tím, že vyloučila média a nedovolila jim přístup na ostrov, dokud jej americké jednotky neopustily. Součástí této akce bylo také zavedení mediální strategie zatajování informací: s kým se bojuje, počty zabíjených amerických vojáků a počty sestřelených vrtulníků. Až po dvou dnech bojů bylo dovoleno reportérům vstoupit na ostrov (Raines 2009: 17; Lewis 1999: 112–113).

Nicméně invaze na Grenadu neměla tak výrazný dopad na britsko-americké vztahy, jak by se dalo očekávat. Přestože se jednalo o moment napětí ve „zvláštních vztazích“ Ronalda Reagana a Margaret Thatcherové, invaze na Grenadu měla jen krátkodobý vliv na jejich vztahy. Události na Grenadě byly, alespoň v očích veřejnosti, rychle zapomenuty. Zmínka o invazi se neobjevila ani v Reaganově projevu o stavu Unie z roku 1984 a kromě projevu k 5. výročí invaze se o ní v žádném dalším veřejném projevu nezmínil. Reagan ve svých denících a pamětech stále obhajoval akci jako „záchrannou misi“ a toto přesvědčení se udrželo ve veřejném mínění dodnes (National Library of Scotland 2019). V současnosti USA normalizovaly diplomatické vztahy s Grenadou a Univerzita sv. Jiří je stále oblíbenou lékařskou fakultou pro americké studenty. Ostrov se vrátil do pozice běžného rekreačního místa pro turisty ze západu. Mezi obyvateli Grenady však přetrvávají neshody ohledně invaze, zejména proto, že americké investice na ostrově neodpovídaly původnímu očekávání (Rust 2023).

7. Závěr

Invaze na Grenadu silně ovlivnila nejen samotný ostrov, ale i sousední země v Karibiku a Spojené státy americké. Tato práce identifikovala klíčové momenty v historii Grenady a zdůraznila roli USA v kontextu studené války a jejich zájmy v regionu Karibiku. Cílem této bakalářské práce bylo, prostřednictvím analýzy invaze na Grenadu, identifikovat klíčové faktory, které vedly USA k rozhodnutí tuto invazi provést a zodpovědět následující výzkumné otázky: Z jakých důvodů USA invazi provedly? Jak ovlivnila invaze na Grenadu vztahy mezi USA a Velkou Británií? Jaké byly politické, ekonomické a kulturní dopady na region Karibiku? Jaké reakce v regionálním a globálním kontextu invaze vzbudila?

Důvody které USA považovaly za zásadní pro provedení invaze byly v této bakalářské práci podrobně rozebrány. Mezi ně patřily: záchrana amerických studentů, žádost členských států OECS o pomoc a žádost generálního guvernéra Grenady Paula Scoona o asistenci. Hlavním odůvodněním, který USA prezentovaly, byla záchrana amerických občanů z ostrova. Nicméně z provedené analýzy lze konstatovat, že ani jeden z uvedených důvodů nebyl skutečným důvodem pro provedení invaze. Tím bylo, jak lze vidět z tehdejší zahraniční politiky prezidenta Ronalda Reagana, zadržení postupujícího komunismu v regionu Karibiku a zastavení Sovětského expanzionismu. Reaganova administrativa vnímala levicovou vládu na Grenadě a její vztah s komunistickou Kubou, v čele s Fidelem Castrem, za hrozbu pro region. Stejně tak to vnímaly i sousední karibské státy, které se bály rozšíření komunismu i do jejich regionu. USA daly jasně najevo že oblast Karibiku považují za svou sféru vlivu a že jsou ochotny ji bránit i vojenskou silou.

Invaze na Grenadu též ovlivnila vztahy mezi hlavními představiteli USA a Velké Británie: Ronaldem Reaganem a Margaret Thatcherovou. Přestože Grenada byla (a stále je) členem Commonwealthu, s britským panovníkem jako hlavou státu, premiérka Margaret Thatcherová se o invazi dozvěděla méně než 12 hodin před jejím provedením. Reaganova administrativa s ní ohledně intervence

nijak nekomunikovala. Později Reagan volal Thatcherové, aby se jí za případné komplikace omluvil. V den invaze totiž musel britský kabinet vysvětlovat, jak byl invazí zaskočen. Velká Británie se ale nakonec rozhodla veřejně neodsoudit USA za jejich intervenci, narozdíl od ostatních mezinárodních aktérů. Z pohledu USA se Velká Británie odpoutala od Karibiku, ať už v souvislosti se snížením politického zájmu či vojenské přítomnosti v regionu, a tudíž nepovažovaly Grenadu za problém, který by měli s Velkou Británií řešit. Avšak invaze nijak zásadně neovlivnila dlouhodobé britsko-americké vztahy. Přestože Thatcherová s invazí nesouhlasila, jakmile se dozvěděla o jejím zahájení, nebylo v jejím zájmu tomu jakkoliv bránit. S Reaganem se shodli na výsledku, Thatcherová pouze nesouhlasila s nedostatkem komunikace. Veřejnost na události na Grenadě nakonec zapoměla a Ronald Reagan se ke Grenadě, kromě jednoho projevu k 5. výročí invaze, již více nevyjadřoval.

Dopady invaze na region Karibiku byly znatelné. Po invazi se výrazně snížila hospodářská pomoc ze strany USA. Mnohem více financí z USA proudilo do bezpečnostního sektoru. To bylo znatelné nejen na Grenadě, kde po invazi výrazně vzrostla nezaměstnanost, ale i ve zbytku karibských států, včetně členských států OECS, které podporovaly invazi. Celkově se postavení a vnímání karibských států změnilo. Zatímco členské státy OECS byly nyní vnímány spíše jako loutky větších velmocí než samostatní aktéři, vnímání Kuby se podstatně zhoršilo a mezinárodní společenství začalo být podezřívavější vůči jejím aktivitám. Dalším dopadem invaze byla krize společenství CARICOM, které se kvůli své neefektivitě téměř rozpadlo.

Většina států mezinárodního společenství invazi odsoudila. Přestože Spojené státy považovaly intervenci za vítězství nad komunismem v regionu, byly silně kritizovány na půdě OSN. Rada bezpečnosti OSN tuto akci odsoudila v poměru 11:1. Mezi těmito 11 státy byly například Francie, Nizozemí, Pákistán, Guyana, Nikaragua a Zimbabwe. Velká Británie, přestože se na invazi nepodílela, se rozhodla USA za provedenou intervenci neodsoudit a zdržela se hlasování.

Nicméně za to byla Velká Británie silně kritizována. Hlasování se rovněž zdržely Togo a Zair. Kanada s invazí také nesouhlasila a zpochybnila argumentaci Reaganovy administrativy pro provedení invaze. Členské státy OECS, Jamajka a Barbados invazi podpořily a poskytly USA asistenci. Sovětský svaz a Východní blok včetně Kuby invazi odsoudily a označily ji za hrubé narušení vnější suverenity nezávislého státu. Členské státy Commonwealthu se v té době rozdělily na 2 skupiny: ty co invazi uvítaly (zastoupené karibskými státy) a ty co invazi odsuzovaly (zastoupené africkými státy). Po týdenním jednání se ale kolektivně rozhodly zdržet se odsouzení USA za invazi.

Výzkum provedený v rámci této práce poskytuje hlubší porozumění událostí spojených s invazí na Grenadu a rozšiřuje povědomí o významu této události v mezinárodním kontextu. Přínosem práce je objasnění rozhodovacích procesů a zahraniční politiky USA v době studené války a ukazuje, jak tyto události ovlivnily vztahy mezi USA, Velkou Británií a karibskými státy. Závěrem lze konstatovat, že invaze na Grenadu představuje významný mezník, jak v dějinách Karibiku, tak v dějinách USA a i nadále zůstává důležitým předmětem zkoumání pro historiky, politology a další odborníky v oboru mezinárodních vztahů.

8. Seznam použité literatury

Abdelfatah, Rund a kol. (2021). Grenada: Nobody's Backyard. *NPR* (<https://www.npr.org/2021/07/27/1021236625/grenada-nobodys-backyard>, 8. 4. 2024).

Bernstein, Richard (1983). U.S. VETOES U.N. RESOLUTION 'DEPLORING' GRENADA INVASION. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/1983/10/29/world/us-vetoes-un-resolution-deploring-grenada-invasion.html>, 13. 4. 2024).

Bolger, Daniel P. (1986). Operation Urgent Fury and Its Critics. *Army University Press*, s. 57–68.

Booth, Robert (2013). National archives: Reagan blindsided Thatcher over 1983 Grenada invasion. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/politics/2013/aug/01/margaret-thatcher-reagan-grenada-invasion-national-archives>, 23. 3. 2024).

Brierley, John S. (1985). A Review of Development Strategies and Programmes of the People's Revolutionary Government in Grenada, 1979-83. *The Geographical Journal*, 151(1), s. 40–52.

Burtenshaw, Ronan (2019). Grenada's Revolution Should Never Be Forgotten. *Jacobin* (<https://jacobin.com/2019/09/grenada-revolution-maurice-bishop-reagan>, 26. 1. 2024).

Cambridge Dictionary (2024). *non-aligned* (<https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/non-aligned>, 14. 2. 2024).

Campbell, Horace (1984). THE AMERICAN INVASION OF GRENADA AND THE STRUGGLE IN THE CARIBBEAN. *The Black Scholar*, 15(1), s. 2–7.

- Claiborne, William (1983a). Commonwealth Presses „Reconstruction“ For Grenada. *Washington Post* (<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1983/11/30/commonwealth-presses-reconstruction-for-grenada/74199fb9-ad31-4768-a434-f01136668242/>, 24. 3. 2024).
- Claiborne, William (1983b). Commonwealth Rift On Grenada Widens. *Washington Post* (<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1983/11/25/commonwealth-rift-on-grenada-widens/75dfafc5-95ad-4eca-b4ce-0f1d4af2203c/>, 24. 3. 2024).
- Cody, Edward (1983). Descent to Power Struggle. *Washington Post* (<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1983/11/09/descent-to-power-struggle/c133bf44-ba0d-4a3d-a9ee-7e01205bb9a5/>, 13. 2. 2024).
- Cole, Ronald H. (1997). *OPERATION URGENT FURY –The Planning and Execution of Joint Operations in Grenada, 12 October - 2 November 1983* (CreateSpace Independent Publishing Platform).
- Commonwealth Governance (2024). *Countries – Geography of Grenada* (<https://www.commonwealthgovernance.org/countries/>, 18. 1. 2024).
- Connell-Smith, Gordon (1984). The Grenada Invasion in Historical Perspective: From Monroe to Reagan. *Third World Quarterly*, 6(2), s. 432–445.
- Country Reports (2024). *Grenada geography, maps, climate, environment and terrain from Grenada* (<https://www.countryreports.org/country/Grenada/geography.htm>, 18. 1. 2024).
- Curtis, Mark (2023). THE ONLY US MILITARY INTERVENTION BRITAIN (SOMEWHAT) OPPOSED. *Declassified UK* (<https://www.declassifieduk.org/the-only-us-military-intervention-britain-somewhat-opposed/>, 10. 4. 2024).

Federation of American Scientists (1983). *NSDD-75: U.S. RELATIONS WITH THE USSR* (<https://irp.fas.org/offdocs/nsdd/nsdd-75.pdf>, 4. 3. 2023).

Hanna, Jonathan – Sylvester, Ophelia – Gittens, Carlon (2021). Grenada's Independence. *Grenada National Museum* (<https://museum.gd/independence-story/>, 7. 2. 2024).

Hardt, D. Brent (1987). GRENADA RECONSIDERED. *The Fletcher Forum*, 11(2), s. 277–308.

History (2020). *Korean Airlines flight shot down by Soviet Union* (<https://www.history.com/this-day-in-history/korean-airlines-flight-shot-down-by-soviet-union>, 23. 3. 2024).

ICwS (2017). Commonwealth Chronology. *Institute of Commonwealth Studies* (<https://commonwealthoralhistories.org/commonwealth-chronology/>, 24. 3. 2024).

Lam, Leon (2018). British Influence In Operation Urgent Fury – A Preliminary Study. *Vanderbilt Historical Review – An Undergraduate Journal of History* 3(1), s. 18–27.

Lewis, Patsy (1999). REVISITING THE GRENADA INVASION: THE OECS' ROLE, AND ITS IMPACT ON REGIONAL AND INTERNATIONAL POLITICS. *Social and Economic Studies*, 48(3), s. 85–120.

Massing, Michael (1984). Grenada Before and After. *The Atlantic* (<https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1984/02/grenada-before-and-after/666836/>, 26. 1. 2024).

Miller, Phil (2015). The secret story of Grenada's independence. *Race & Class* 57(2), s. 101-108.

National Library of Scotland (2019). *Grenada, Operation Urgent Fury and the UK-US special relationship* (<https://digital.nls.uk/1980s/international-relations/special-relationship/>, 5. 3. 2023).

OAS (2024). *Who We Are* (<https://www.oas.org>, 1. 3. 2024).

Office of the Historian (2017). *Milestones: 1981–1988, The Reagan Administration and Lebanon, 1981–1984* (<https://history.state.gov/milestones/1981-1988/lebanon>, 5. 4. 2024).

Ondria, Erik (2023). ROZHOVOR | 40 let od invaze na Grenadu. Operace Urgent Fury byla úspěšnou demonstrací americké síly, říká historik. *EuroZprávy.cz* (<https://eurozpravy.cz/rozhovor/40-let-od-invaze-na-grenadu-operace-urgent-fury-byla-uspesnou-demonstraci-americke-sily-rika-historik.p1yx8lqg>, 26. 1. 2024).

Osno, Peter (1983). British Saw Invasion as Unjustified, Dangerous. *Washington Post* (<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1983/10/29/british-saw-invasion-as-unjustified-dangerous/1b5a21dd-041e-4481-be69-3b846a4a0706/>, 23. 3. 2024).

Pospíšil, Oldřich (1983). Mezinárodní zločin. *Rudé právo* 26. 10. 1983, s. 7.

Puri, Shalini (2023). Remembering Grenada's Revolution Beyond Cold War Narratives. *NACLA* (<https://nacla.org/remembering-grenada-revolution>, 26. 1. 2024).

Quigley, John (1986). The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction. *The University of Miami Inter-American Law Review*, 18(2), s. 271–352.

Raines, Edgar F. (2009). GRENADA REVISITED: Four Perspectives on the Importance of Operation Urgent Fury. *Army History*, 72, s. 6–20.

Rust, Owen (2023). How the Invasion of Grenada Exposed the Brutality of the US Military. *TheCollector* (<https://www.thecollector.com/us-invasion-of-grenada/>, 25. 3. 2024)

Rust, Owen (2022). How the US Invasion of Grenada Curtailed Communism & Saved Students. *TheCollector* (<https://www.thecollector.com/the-american-us-invasion-of-grenada/>, 26. 1. 2024).

Shearman, Peter (1985). The Soviet Union and Grenada under the New Jewel Movement. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 61(4), s. 661–673.

Schalk, Owen (2021). Remembering Maurice Bishop and the revolution in Grenada. *People's World* (<https://www.peoplesworld.org/article/remembering-maurice-bishop-and-the-revolution-in-grenada/>, 8. 4. 2024).

Stevens, William K. (1983a). COMMONWEALTH CAUTIOUS ON GRENADA. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/1983/11/30/world/commonwealth-cautious-on-grenada.html>, 24. 3. 2024).

Stevens, William K. (1983b). COMMONWEALTH NATIONS DEBATE GRENADA INVASION. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/1983/11/25/world/commonwealth-nations-debate-grenada-invasion.html>, 24. 3. 2023).

Stewart, Richard W. – Raines, Edgar F. (2008). *Operation Urgent Fury : the invasion of Grenada, October 1983* (Washington, DC: Center of Military History).

Suchý, Petr (2004). *Reagan a říše zla: vývoj americké zahraniční politiky a vztahů mezi supervelmocemi v letech 1981-1989* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Sunkara, Bhaskar (2023). The US invaded the island of Grenada 40 years ago. The legacy of revolution lives on. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/oct/25/the-us-invaded-the-island-of-grenada-40-years-ago-the-legacy-of-revolution-lives-on>, 13. 2. 2024).

The World Bank (2022). *Population, total – Grenada* (https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=GD&most_recent_year_desc=false, 18. 1. 2024).

Treaster, Joseph B. (1987). Since the Invasion, a Grenada in Flux. *The New York Times* (<https://www.nytimes.com/1987/10/25/world/since-the-invasion-a-grenada-in-flux.html>, 25. 3. 2024).

Wenger, Karin (2023). Spicy world politics on the Island of Grenada. *Alliance sud* (<https://www.alliancesud.ch/en/spicy-world-politics-island-grenada>, 23. 1. 2024).

Williams, Gary (2023). ‘A Somewhat Lethargic Approach’: Britain and the Grenada Crisis, 1983. *The Journal of Imperial and Commonwealth History*, s. 1–34.

9. Resumé

This Bachelor's thesis examines the US invasion of Grenada, focusing on its causes, execution, and consequences for the Caribbean region. The invasion, occurring in October 1983, followed two leftist coups in Grenada, resulting in the execution of Maurice Bishop. President Ronald Reagan justified the intervention as a need to rescue American students on the island and the alleged plea for assistance from OECS states and Grenada's Governor General. However, the lack of prior consultation with Great Britain, Grenada being a part of the Commonwealth realm, and the distortion of information disclosed to the public led to controversy and international condemnation.

Through an analysis of the invasion, this thesis seeks to uncover the underlying motivations behind US intervention in Grenada and assess its implications for the region, the United States, and Grenada itself. By examining historical context, political dynamics, and international reactions, the thesis aims to provide a comprehensive understanding of this event in both US and Caribbean history.

From the analysis carried out, it can be concluded that neither of the reasons given was the real reason for carrying out the invasion. This was, as can be seen from President Ronald Reagan's foreign policy at the time, to contain advancing communism in the Caribbean region and to stop Soviet expansionism. The Reagan administration viewed the leftist government in Grenada and its relationship with communist Cuba, led by Fidel Castro, as a threat to the region. Neighboring Caribbean states, who feared the spread of communism to their region, saw it the same way. The US made it clear that it considered the Caribbean to be its sphere of influence and was willing to defend it by force.

10. Přílohy

Příloha č. 1: Geografická mapa Grenady.

Zdroj: (Cole 1997: 1).

Příloha č. 2: Maurice Bishop a Fidel Castro na masovém shromáždění v roce 1980.

Zdroj: (Abdelfatah a kol. 2021).

Příloha č. 3: Podporovatelé Maurice Bishopa demonstrující 12. října 1983.

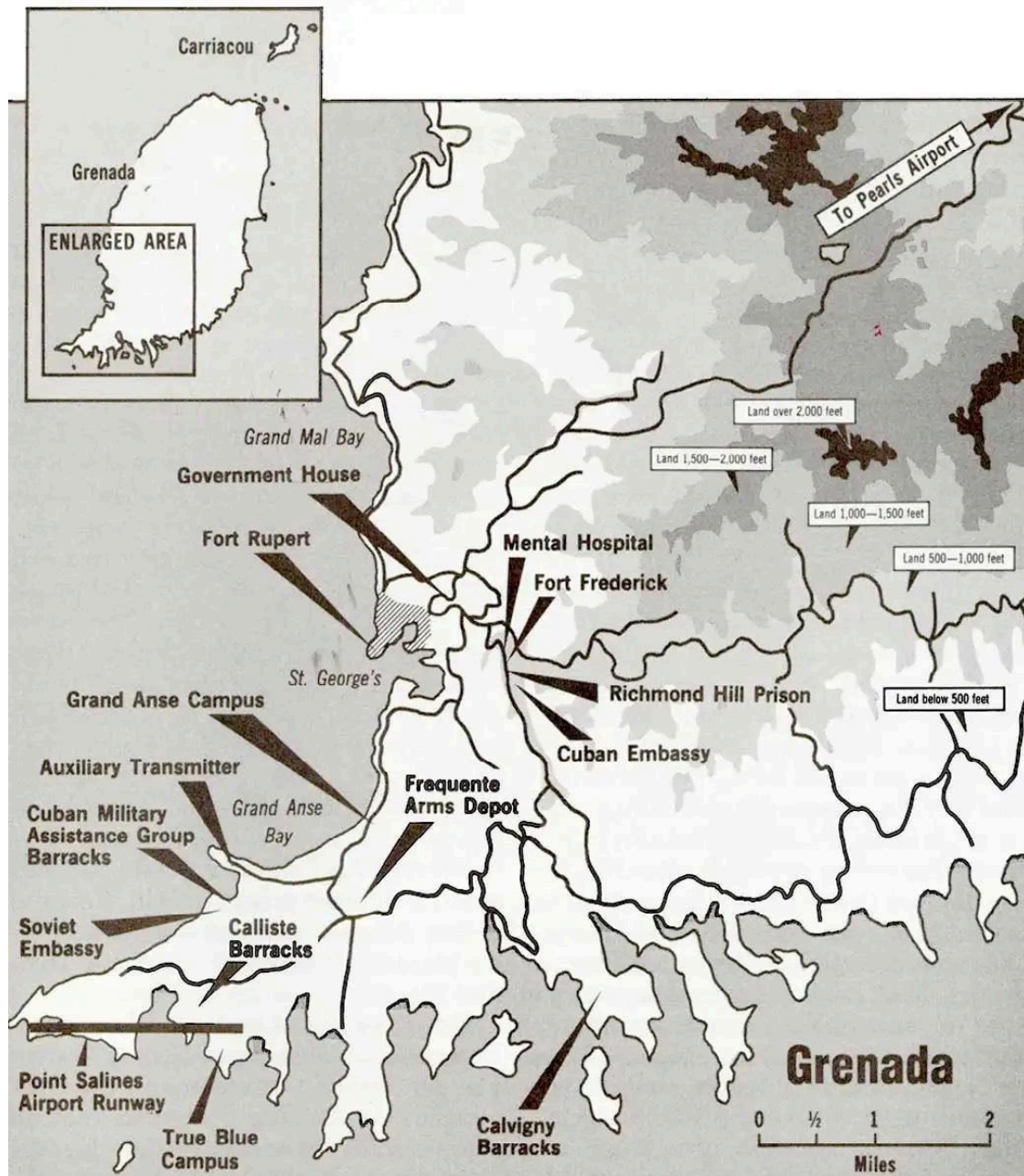
Zdroj: (Schalk 2021).

Příloha č. 4: Prezident Ronald Reagan hovoří s poradcem pro otázky národní bezpečnosti Robertem MacFarlanem (vlevo) a ministrem zahraničí Georgem P. Shultzem o situaci na Grenadě, 22. října 1983.

Zdroj: (Abdelfatah a kol. 2021).

Příloha č. 5: Mapa Grenady v roce 1983 s klíčovými body invaze.

Zdroj: (Bolger 1986: 64).

Příloha č. 6: Američtí studenti po záchraně Rangery americké armády, Point Salines, 25. října 1983.

Zdroj: (Bolger 1986: 71).